

okra
trefpunt 55+

magazine

VERWONDERING, HET
ZIT IN DE KLEINE EN
GROTE DINGEN. MAAR
HET DOET JE ALTIJD
EVEN STILSTAAN EN
DROMEN.

8 WAT DOE
JE IN EEN
NOODSITUATIE?

38 SLOW TRAVEL,
DUURZAAM REIZEN WINT
LANGZAAM TERREIN

44 DAVID VAN REYBROUCK
BRENGT ODES AAN WAT
HEM DIERBAAR IS

**OPENINGS-
AANBIEDING
MAART 2019**

VANAF
€ 199,95 P.P.

**Alles-inclusief
5-daagse autoreis**

Hotel Heiderhof

Westerwald - Tussen Moezel & Eifel / Obersteinebach / Westerwald

Inbegrepen bij uw 5-daagse all-in vakantie

4 hotelovernachtingen • Ontvangst met een warme lunch of koffie/thee met gebak • Dagelijks ontbijtbuffet, warme lunch of lunchpakket en 3-gangen keuzediner • Dagelijks alle consumpties gratis, van 17:00 tot 24:00 uur. Frisdranken, vruchtensappen, bieren, wijnen, jenever en apfelkorn • NIEUW! Koffiecorner: de gehele dag gratis koffie en thee • Iedere avond entertainment, o.a. quizavond, livemuziek en wandeling • Hierbij wordt een hapje bij de borrel geserveerd • Gratis mooie dagtocht per luxe touringcar door het Westerwald • Breng een bezoekje aan de Moezel en het Eifelgebied • Gratis diverse auto-, fiets en wandelroute's inclusief lunchpakket • Gratis gebruik alle hotel faciliteiten

Aankomstdata en prijzen 2019

1 maart	€ 259,95 p.p.
5, 9, 13, 17, 21, 25, 29 maart	€ 199,95 p.p.
2, 6, 10, 14, 18, 22 april	€ 239,95 p.p.
2, 9, 16, 23, 30 mei	€ 199,95 p.p.
6, 13, 20, 27 juni	€ 199,95 p.p.

Voor verdere aankomstdata zie www.enjoyhotels.be

**OPENINGS-
AANBIEDING**

Sauerland Alpin Hotel

Schmallenberg / Winterberg

NU VANAF
€ 159,95 P.P.

**Alles-inclusief
5-daagse autoreis**

Inbegrepen bij uw 5-daagse all-in vakantie

Ontvangst met warme lunch of koffie met gebak • 4 x Overnachting met uitgebreid "Enjoy" ontbijtbuffet • 4 x Warme lunch of lunchpakket • 4 x Culinair Dinerbuffet • NIEUW : Koffiecorner koffie en thee gehele dag GRATIS • Dagelijks alle drankjes van 17:00 t/m 24:00 GRATIS • bieren, wijnen, fris- en vruchtendranken, jenever en apfelkorn • GRATIS Dagtocht per luxe touringcar door het Sauerland • GRATIS Sauerlandkaart voor gratis openbaar vervoer • Kortingen voor diverse attracties • Iedere avond vertier en entertainment • o.a Magic WoBo show, live muziek, Wandeling en Quizavond • Hierbij wordt regelmatig een bittergarnituur geserveerd • GRATIS gebruik van hotel binnenzwembad en sauna. • E-bike verhuur station • GRATIS div. auto-, fiets en wandelroutes met lunchpakket

Aankomstdata en prijzen 2019

2 januari	€ 199,95 p.p.	3, 7, 11, 15, 19, 23 februari	€ 199,95 p.p.
6 januari	€ 159,95 p.p.	27 februari / 3 maart	€ 269,95 p.p.
10, 14, 18, 22, 26, 30 januari	€ 199,95 p.p.	7, 11, 15, 19, 23, 27, 31 maart	€ 199,95 p.p.

Voor verdere aankomstdata zie www.enjoyhotels.be

**OPENINGS-
AANBIEDING
APRIL 2019**

VANAF
€ 199,95 P.P.

**Alles-inclusief
5-daagse autoreis**

Enjoyhotel Bottler

Moezelstreek - Veldenz / Moezel

NIEUW!

Inbegrepen bij uw 5-daagse all-in vakantie

4 hotelovernachtingen • Ontvangst met een warme lunch of koffie/thee met gebak • Dagelijks ontbijtbuffet, warme lunch of lunchpakket en 3-gangen keuzediner • Dagelijks alle consumpties gratis, van 17:00 tot 24:00 uur • Frisdranken, vruchtensappen, bieren, wijnen, jenever en apfelkorn • NIEUW! Koffiecorner: de gehele dag gratis koffie en thee • Iedere avond entertainment, o.a. livemuziek, wandeling en wijnproeverij • Hierbij wordt regelmatig een bittergarnituur geserveerd • Gratis mooie dagtocht per luxe touringcar door de Moezelregio • Kortingskaartjes boottocht over de Moezel (april - oktober) • Optioneel: leuke huifkartocht door de regio met lunch • Gratis diverse auto-, fiets en wandelroute's inclusief lunchpakket • Breng ook een bezoek aan het nabij gelegen Luxemburg • Gratis gebruik alle hotel faciliteiten en versnellingsfietsen • Gratis uitstapjes boekje t.w.v. € 6,95 en gebruik infotheek

Aankomstdata en prijzen 2019

4, 8, 12, 16 april	€ 199,95 p.p.
20, 24, 28 april	€ 239,95 p.p.
2, 6, 10, 14, 18, 22, 26, 30 mei	€ 259,95 p.p.
3, 7, 11, 15, 19, 23, 27 juni	€ 259,95 p.p.

Voor verdere aankomstdata zie www.enjoyhotels.be

**OPENINGS-
AANBIEDING**

Hotel Hutter

Direct aan de Moezel / Bremm

NU VANAF
€ 159,95 P.P.

**Alles-inclusief
5-daagse autoreis**

Inbegrepen bij uw 5-daagse all-in vakantie

4 hotelovernachtingen • Ontvangst met een warme lunch of koffie/thee met gebak • Dagelijks ontbijtbuffet, warme lunch of lunchpakket en 3-gangen keuzediner/buffet • Dagelijks alle consumpties gratis, van 17:00 tot 24:00 uur • Frisdranken, vruchtensappen, bieren, wijnen, jenever en apfelkorn • NIEUW! Koffiecorner: de gehele dag gratis koffie en thee • Iedere avond entertainment, o.a. spelavond, livemuziek, en wandeling • Hierbij wordt regelmatig een bittergarnituur geserveerd • Gratis diverse auto-, fiets- en wandelroute's, inclusief lunchpakket • Breng een bezoek aan Cochem, Trier of Koblenz • Unieke Bremmer wijn experience • Gratis gebruik alle hotelfaciliteiten en versnellingsfietsen • Gratis uitstapjes boekje t.w.v. € 6,95 en gebruik infotheek • Gratis gebruik openbaar vervoer in de gehele regio

Aankomstdata en prijzen 2019

14, 18, 22, 26 januari	€ 159,95 p.p.	27 februari	€ 259,95 p.p.
30 januari	€ 199,95 p.p.	3 maart	€ 259,95 p.p.
3, 7, 11, 15, 19, 23 februari	€ 199,95 p.p.	7, 11, 15, 19, 23, 27, 31 maart	€ 199,95 p.p.

Voor verdere aankomstdata zie www.enjoyhotels.be

Kijk voor meer Enjoyhotels of informatie op www.enjoyhotels.be of bel **0049 - 2953 9625 333**

Voor alle Enjoyhotels geldt geen boekings-, en reserveringskosten, geen 1-persoonskamer toeslag. Alle fouten voorbehouden en exclusief eventuele toeristenbijdrage.

Nederlands gesproken.

**Vraag nu onze
nieuwe brochure
2019 aan!**

Ik wil graag

Ik wil graag met je oud zijn
wel zestig jaar getrouwd zijn
kopjes koffie in de stad overdag
en dat je nog steeds lacht als ik lach

Lars van der Werf

KERSTMIS

Als je aan kinderen vraagt welk christelijk feest volgens hen het belangrijkste van het jaar is, dan zal zonder twijfel 'Kerstmis!' als topantwoord komen bovendrijven. Begrijpelijk, want op 25 december vieren wij in een stemmige en gezellige sfeer dat Jezus geboren is in Betlehem, vlakbij Jeruzalem. Ik koester zelf ook de knusse avonden van vroeger met ons gezin bij het haardvuur, samen de kerstboom versieren, de drie koningen die elke nacht op mysterieuze manier een stukje dichter bij de kerststal kwamen, en niet te vergeten: de cadeautjes waarnaar iedereen vol spanning uitkeek! Tegenwoordig is het niet anders. Je merkt het in de huiskamers die – soms zelfs al vanaf Allerheiligen - getooid worden met een kerstboom waarbij de kerststal wordt weggelaten. Blozende, goedlachse kerstmannetjes komen in de plaats van een kerststal. Meer nog dan vroeger dreigt de essentie van het kerstverhaal naar de achtergrond te verdwijnen. Eigenlijk hoef ik me daarover niet zo druk te maken. Per slot van rekening gaat Kerstmis zelf ook terug op Germaanse (en dus heidense) tradities, is de kerststal pas in de 13de eeuw door Franciscus van Assisi in het leven geroepen, en vieren de Oosterse kerken Kerstmis dit jaar twee weken later (op 7 en 8 januari). Ik mag me misschien wel druk maken als de inhoud die ik zelf aan Kerstmis geef zich beperkt tot de sfeer van vroeger die ik zo graag intens herbeleef... Dan is Kerstmis slechts een laagje vernis dat nadien weer even snel verdwijnt. Kerstmis krijgt al tijdens de advent inhoud als ik stilsta bij mijn leven en wil zien hoe ik mee kan werken om deze wereld beter te maken voor iedereen. Dan kan er iets nieuws beginnen, geboren worden. Misschien krijgt Kerstmis pas echt inhoud als we aan elkaar beginnen te vertellen wat ons ten diepste in beweging houdt. Ik wens ieder van jullie dit jaar 365 dagen in zo'n fantastische kerstsfeer toe!

Jan Denil

Algemeen pastor OKRA

→ Dossier
verwondering

OKRA-magazine ledenmagazine van OKRA vzw · PB 40, 1031 Brussel, 02 246 44 37, fax 02 246 44 42, www.okra.be, magazine@okra.be **Redactie** Katrien Vandeveegaete, Benjamin Ponsaerts, Lies Kiekens, Griet Van Beveren **Redactieraad** Herman De Leeuw, Niek De Meester, Hilde Masui, Dirk Van Beveren, Mark De Soete, Jan Rolies, Lieven Rijckooft, Jan Denil, Marc Pattyn, Anne-Marie Vandenbossche **Verantw. uitgever** Mark De Soete, Haachtsesteenweg 579, 1030 Brussel **Vormgeving** Gevaert Graphics nv **Druk** Corelio Printing, Erpe-Mere **OKRA-magazine** wordt op een milieuvriendelijke manier gedrukt. **Reclameregie** Publicarto, Driehoekstraat 18, 9300 Aalst, 053 82 60 80, fax 053 82 60 90, com@publicarto.be **Oplage:** 163 620 exemplaren. Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever mag geen enkele tekst of illustratie geheel of gedeeltelijk worden gereproduceerd. Advertenties vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de uitgever. **Coverfoto:** Shutterstock **Het februari-nummer verschijnt uiterlijk 25 januari 2019.** OKRA-magazine, trefpunt 55+ is aangesloten bij de Unie van de Uitgevers van de Periodieke Pers. **Je kan OKRA-magazine ook lezen via okra.be.**

OOK AL IS URK GEEN EILAND MEER,
JE BLIJFT ZEGGEN DAT JE OP URK
WOONT, NIET IN

in dit nummer

- 6 **VRAAG HET AAN NIEK**
Autoverzekering
- 8 **INFO**
Weet jij wat te doen in een noodsituatie?
- 10 **AAN TAFEL**
Een stukje chocolade doet wonderen
- 12 **GEZOND OUDER WORDEN**
Jong gespeeld is oud gedaan
- 14 **DE WERELD VOLGENS GUY POPPE**
De moeilijke omgang met het koloniaal verleden
- 16 **STANDPUNT**
Veiligheid boven onze hoofden
- 18 **UIT**
Flevoland, verrassend en doordacht

---

23 DOSSIER

Verwondering: "Ik werkte met hart en ziel maar toen ik vijftig werd, wist ik dat ik nooit zestig zou worden als ik zo verder deed."

-
- 37 **PRIKBORD**
  - 38 **TRENDS**
Slow travel: duurzaam reizen wint langzaam terrein
  - 41 **BEKENDE VLAMING**
Jan Schepens, acteur
  - 42 **TIEN OM NIET TE MISSEN**
  - 44 **SPREKENDE SCHRIJVER**
David Van Reybrouck brengt bundel uit met odes aan wat hem dierbaar is
  - 46 **DOE HET ZELF**
Een feestje voor geluksvogels
  - 50 **LANGS VLAAMSE WEGEN**
"Dankzij mijn geboorteplek, kreeg ik meer kansen"
  - 52 **SPEEL EN WIN**
  - 54 **LEDENVOORDELEN**

Abonnement: Abonneren op OKRA-magazine gaat snel en eenvoudig, stuur je naam en adres aan Katrien Vandeegeaete, Postbus 40, 1031 Brussel of magazine@okra.be. Een jaarabonnement kost slechts 25 euro.

Algemeen secretariaat: www.okra.be | secretariaat@okra.be | 02 246 44 41

AUTOVERZEKERING

Tekst NIEK DE MEESTER

In deze rubriek stelt een lezer een vraag over een consumentenzaak die de redactie beantwoordt. Deze maand stelt Jean-Hubert een vraag over zijn autoverzekering.

Beste Niek,
Ik ben dit jaar 70 geworden. Enkele weken geleden kreeg ik een nieuwe rekening aangeboden in verband met de verzekering van mijn wagen. Ik was stomverbaasd dat ze met maar liefst 55 euro was gestegen! Ik vroeg extra info bij mijn verzekeraar en toen bleek ik een persoon met een hoger risico te zijn omwille van mijn leeftijd. Iemands leeftijd kan echter toch niet bepalend zijn voor de rijvaardigheid? Mijn probleem werd gelukkig wel dadelijk opgelost met een nieuwe verzekeringspolis. Toch wil ik dit graag onder de aandacht brengen, daar ik zeker niet de enige zal zijn.

Jean-Hubert uit Rotem

voor gelijke kansen en strijdt tegen discriminatie een advies voor aan minister Peeters. Structurele oplossingen kwamen aan bod. Ook concrete voorbeelden die OKRA ontving, werden via deze weg voorgelegd. Deze hielden zowel verband met de opzegging van de BA-verzekering van ouderen omwille van één klein ongeval (vaak niet in fout) tot het verhogen van de polis omwille van 'risico' (namelijk leeftijd) of het niet aanvaard worden bij een nieuwe verzekeraar.

Dag Jean-Hubert,

Oudere chauffeurs die een autoverzekering willen afsluiten, krijgen omwille van hun leeftijd nog te vaak het deksel op de neus. Ook na een licht ongeval of na hun zeventigste verjaardag ondervinden heel wat ouderen dat ze gediscrimineerd worden. Plots verhoogt de premie of krijgen ze geen autoverzekering meer.

Verzekeraars argumenteren dat ze die weigeringen baseren op statistische gegevens over schade. Geen enkel onderzoek bewijst echter dat ouderen meer ongelukken veroorzaken. Integendeel, oudere chauffeurs rijden even goed als jongere automobilisten. De kans op ongelukken wordt wel beïnvloed door onder meer medische aandoeningen, het aantal kilometers dat iemand rijdt of het aantal jaren rijervaring. Leeftijd is geen bepalende factor.

Gelukkig bestaat de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie. Deze verbiedt onder meer discriminatie op grond van leeftijd. Verzekeringen vallen onder het toepassingsgebied van deze wet. En bestuurders uitsluiten omdat ze ouder zijn is dan ook niet toegelaten.

In dat licht volgt ook Unia de problematiek op. In oktober stelde deze onafhankelijke instelling die ijvert

Het kabinet van minister Peeters heeft echter vooral interesse in nog meer concrete cijfers. Het lijkt voor hen moeilijk om acties te ondernemen zonder aantoonbaar bewijs dat het probleem aanzienlijk is en nog vaak voorkomt. Om die reden vragen we om je hulp. Heb je ooit een negatieve ervaring gehad, laat het ons weten! Stuur hiervoor een e-mail naar belangenbehartiging@okra.be of een brief naar OKRA PB 40, 1031 Brussel, t.a.v. belangenbehartiging

Niek

Elke maand tracht de redactie hier een vraag van een lezer over consumentenangelegenheden te beantwoorden. Heb jij ook een vraag die je in deze rubriek beantwoord wil zien? Mail dan je vraag naar vraaghetaan@okra.be.

De veiligste traplift voor de laagste prijs!

Smienk Trapliften. De slimste keuze.

Door te kiezen voor een traplift kunt u uw hele huis blijven gebruiken. Zo kunt u blijven doen wat u altijd graag deed. Wij begrijpen dat degelijkheid en veiligheid voor u het belangrijkste zijn. En natuurlijk moet een traplift wel betaalbaar zijn, het leven is al duur genoeg.

Smienk biedt gebruikte trapliften van alle merken. Hiermee maakt u een veilige, betaalbare en duurzame keuze. Wilt u veilig thuis blijven wonen? Kies voor de veiligste traplift voor de laagste prijs.

Meer informatie of vrijblijvend een adviseur bij u thuis ontvangen? Bel 025 88 7740 of kijk op onze website www.smienktrapliften.be

- ✓ U bent verzekerd van de laagste prijs
- ✓ U krijgt een merk onafhankelijk advies
- ✓ Zekerheid met garantie en service
- ✓ Levering binnen 48 uur mogelijk

Men waardeert onze prijs, kwaliteit en service!

Onze klanten beoordelen ons met een **8,8 op klantenvertellen.**

Bekijk alle reviews op onze website!

1.307 beoordelingen

Trapliften
al vanaf
€ 1690,-

GRATIS

Gratis traplift informatiegids bij u thuis ontvangen?

Bel 025 88 7740 en vraag hem direct aan of kijk op www.smienktrapliften.be

smienk
trapliften

WEET JIJ WAT TE DOEN IN EEN NOODSITUATIE?

Tekst LIEN VERMEIRE // Foto SHUTTERSTOCK

Overheden bereiden zich dagelijks voor op noodsituaties. Dat zijn de hulpdiensten maar ook de gemeentes, provincies en het Crisiscentrum van Binnenlandse Zaken. Samen maken ze noodplannen op, houden regelmatig oefeningen en nemen verschillende preventieve maatregelen om risico's te beperken. Maar ook jij kan je voorbereiden.

TIPS VOOR BIJ JE THUIS

1. Plaats rookmelders

Wist je dat je niets ruikt als je slaapt? Daarom zijn rookmelders levensnoodzakelijk. Bij een brand heb je vaak maar enkele minuten om buiten te geraken. Het is dus erg belangrijk dat je op tijd wakker wordt. Zorg ervoor dat je huis brandveilig is.

- Kies voor rookmelders met een batterijlevensduur van tien jaar. Die zijn iets duurder, maar je bent voor lange tijd gerust.
- Plaats een rookmelder in elke ruimte waar er een kans is op brand. Hang er geen in de keuken, badkamer of garage: daar is er te veel kans op vals alarm.
- Test je rookmelders iedere maand. Zorg er ook voor dat ze stofvrij blijven.

Tip: je kan een rookmelder met dubbelzijdige kleefband bevestigen. Zo hoef je niet te boren.

2. Maak een eigen noodplan

Breng met een eigen noodplan je woning goed in kaart. Zo verlies je geen tijd als er zich plots een noodsituatie voordoet.

- Denk op voorhand na over manieren om veilig je huis te verlaten. Wat als de voordeur niet bereikbaar is? Of als er geen licht is? Bedenk minstens twee alternatieve vluchtroutes.
- Waar vind je de gaskraan, elektriciteits- of watertoevoer? Kan je die ook zelf afsluiten indien nodig?

- Maak een lijstje met contactpersonen bij wie je terecht kan in geval van nood. Zorg voor een contactpersoon in de buurt, maar ook voor iemand die wat verder woont. Want je burens zijn misschien niet altijd beschikbaar (bijvoorbeeld bij evacuatie van de hele wijk).

Tip: op www.mijnnoodplan.be kan je online een eigen noodplan maken. In zeven stappen heb je zo een volledig plan op maat.

3. Voorzie een pakket met noodzakelijke spullen

In een noodsituatie kan het handig zijn om bepaalde spullen snel terug te vinden.

- Moet je snel naar buiten omwille van een evacuatie? Verzamel je gsm, oplader, identiteitskaart, portefeuille, sleutels en eventueel je medicatie.
- Weet jij een zaklamp of een EHBO-kit liggen bij een plotse stroompanne? Door enkele belangrijke spullen op een vaste plaats te bewaren, vind je ze snel terug wanneer het nodig is.
- Ook in de wagen kan het handig zijn om enkele spullen te voorzien bij moeilijke weersomstandigheden, een panne of een ongeval. Denk bijvoorbeeld aan flesjes water, een zaklamp, een ijskrabber of handschoenen in de winter en een zonnebril of -scherm in de zomer.

TIPS VOOR EEN NOODSITUATIE IN JE BUURT

1. Informeer je

Geen enkele gemeente is vrijgesteld van risico's. Door je goed te informeren, kan je jezelf beter beschermen.

- Woon je in de buurt van een nucleaire installatie of een chemische fabriek? Ligt je huis in overstromingsgebied? Als je de risico's rondom je heen kent, kan je juist handelen voor, tijdens en na een noodsituatie.
- In een noodsituatie circuleert er veel informatie, zeker op het internet. Zoek dus de officiële communicatiekanalen (website en sociale media) van je gemeente, provincie of lokale hulpdiensten.
- Dankzij BE-Alert kan je een gratis bericht ontvangen via sms, e-mail of telefoon als er zich een noodsituatie voordoet in je buurt. Je kan ook een oproep krijgen op een vast telefoonnummer en hoeft dus geen gsm of smartphone te hebben.

BE-Alert? BE-Alert is een alarmeringssysteem waarmee de overheid jou kan verwittigen en de nodige instructies kan geven bij een noodsituatie. Dankzij BE-Alert kan een burgemeester, gouverneur of de minister van Binnenlandse Zaken een bericht uitsturen naar iedereen op wie de noodsituatie impact heeft. Zo krijgen alle betrokken inwoners snel de nodige aanbevelingen (bijvoorbeeld ramen en deuren sluiten bij een brand). Om een bericht te ontvangen, moet je je inschrijven.

2. Bereid je voor

Door jezelf voor te bereiden, kan je vaak de gevolgen van een noodsituatie beperken.

- Schrijf je nu in op BE-Alert. Zo word je meteen verwittigd bij een noodsituatie. Inschrijven kan via www.be-alert.be of via het formulier onderaan deze pagina als je geen e-mailadres hebt.
- Ken de noodnummers: voor de brandweer of de ziekenwagen bel je 112. Voor de politie bel je 101. Bij storm of wateroverlast (code geel, oranje of rood van het KMI) kan je het nummer 1722 bellen voor niet-dringende hulp. Zo hou je het noodnummer vrij voor dringende oproepen.
- Sommige risico's zijn te voorspellen. Zo kan je al maatregelen nemen om jezelf of je woning te beschermen. Zet bijvoorbeeld alle tuinspullen binnen bij een aangekondigde storm, haal voldoende water in huis bij warme dagen of voorzie eten dat je niet moet opwarmen bij een stroomonderbreking.

3. Samen

Als je alle bovenstaande stappen hebt gevolgd, ben je goed voorbereid. Maar misschien zijn er personen in je omgeving die nog hulp kunnen gebruiken? Via kleine acties kan je vaak al het verschil maken. Zorg wel altijd eerst voor je eigen veiligheid.

- Heb je zelf informatie over een (aangekondigde) noodsituatie? Vraag eens na bij je burens of zij ook op de hoogte zijn. Zo kunnen zij ook de nodige maatregelen nemen.
- Zijn er warme of koude dagen aangekondigd? Denk aan enkele kwetsbare personen in je omgeving en breng een extra bezoekje om te kijken of zij oké zijn.
- Ben je actief op sociale media? Help dan mee om de juiste en officiële informatie te verspreiden. Deel geen geruchten, die leiden tot paniek en verstoren het werk van de hulpdiensten.

WIN EEN ROOKMELDER

Het Crisiscentrum deelt 500 rookmelders uit. Via het kruiswoordraadsel kan je er alvast één winnen, kijk op blz. 52. Dat is een eerste stap om jezelf te beschermen.

Wil je graag meer weten over de juiste reflexen in een noodsituatie? Neem een kijkje op www.risico-info.be. Daar vind je verschillende tips om vóór, tijdens en na een noodsituatie toe te passen. Als je een Facebookprofiel hebt, kan je ook de pagina Risico-Info Info-Risques of CrisiscenterBE leuk vinden.

HEB JE EEN E-MAILADRES?

Schrijf je online in via www.be-alert.be. Dan kan je tot wel vijf adressen toevoegen. Bovendien kan je zo je eigen gegevens altijd beheren, aanpassen of wijzigen.

HEB JE GEEN E-MAILADRES?

Vul onderstaand formulier in en stuur het op naar: Algemene Directie Crisiscentrum, t.a.v. Dienst BE-Alert, Hertogsstraat 53, 1000 Brussel.

NAAM:

VOORNAAM:

SLECHTHOREND / DOOF: ja neen

TELEFOON 1:

TELEFOON 2 (OPTIONEEL):

STRAAT:

HUISNUMMER: POSTCODE:

GEMEENTE:

Ik geef toestemming aan mijn gemeente om mijn gegevens, voor alarmeringsberichten bij (dreigende) noodsituaties, ook te gebruiken voor boodschappen van algemeen nut, bv. wijziging in het schema van vuilnisophaal of wegenwerken. In geen geval zullen mijn gegevens worden gebruikt voor commerciële of politieke doeleinden. Ik kan te allen tijde deze machtiging intrekken.

HANDEKENING:

Uw persoonlijke gegevens worden voor de FOD Binnenlandse Zaken verzameld om je te verwittigen bij een noodsituatie en dit enkel met je goedkeuring. Je gegevens worden bewaard voor onbepaalde tijd om de FOD Binnenlandse Zaken, de provinciegouverneurs (via hun federale diensten) en de burgemeesters toe te laten om hun opdrachten inzake de alarmering van en informatie aan de bevolking bij een noodsituatie te vervullen, zoals bepaald door artikel 14 van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen. Je gegevens worden verwerkt conform de Europese verordening 2016/679 (EU) betreffende de bescherming van persoonsgegevens (hierna GDPR), alsook de Belgische reglementering betreffende de verwerking van persoonlijke gegevens.

Conform de GDPR en het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (34/2015), heb je op elk moment het recht om je gegevens te raadplegen, wijzigen of schrappen, door een verzoek te sturen naar Algemene Directie Crisiscentrum, Hertogsstraat 53, 1000 Brussel.

EEN STUKJE *chocolade* DOET WONDEREN

Tekst AN VERTRIEST // Foto's AN VERTRIEST

Chocolade is hét ingrediënt voor zoetigheden, maar het tilt ook hartige gerechten naar een hoger niveau. Test het zelf uit met onze everzwijnstoofschotel of de chili met kip. En als extraatje verwennen we jou met een chocolade-karamel smeerpasta en een kersttaart met witte chocolade. Dat het wondermooie feestdagen mogen worden!

CHILI VAN KIP MET CHOCOLADE

500 g kipfiletblokjes	peper en zout
2 el olijfolie	1 limoen (sap)
1 ui (fijngesneden)	1 mango (blokjes)
2 teentjes look (fijngesneden)	25 g zwarte chocolade (85%)
1 rode paprika (in blokjes)	
1 groene paprika (in blokjes)	guacamole
1 tl chilipoeder	rode ui
1 tl gemalen komijn	koriander
½ tl kaneel	zure room
1 el oregano	rijst
500 g passata	

Kruid de kip met peper en zout. Doe de olie in een pan met dikke bodem en bruin er de kip in aan. Dit duurt zo'n 4 minuten. Schep de kip eruit, doe er nog wat olie bij en fruit hierin de ui, look en paprika's op middelhoog vuur. Voeg opnieuw de kip toe samen met de chili, komijn en kaneel en laat één minuutje meebakken. Giet er de passata over, de oregano en 100 ml water. Laat 20 minuten sudderen. Kruid met peper en zout en roer er de mango onder. Laat eventjes opwarmen, doe er de chocolade bij en als laatste het limoensap.

Serveer met rijst, guacamole, wat rode uisnippers, koriander, een schep zure room en rijst.

CHOCOLADE-KARAMEL SMEERPASTA

2 dl volle koffiemelk
100 g chocolade 85 %
75 g suiker
250 g boter (geen margarine)
1 snufje zout
1 el cacao poeder

Snijd de boter in blokjes en laat op kamertemperatuur komen.

Doe de koffiemelk in een steelpannetje en smelt hierin de chocolade. Roer er het cacao poeder bij, de suiker en de snuf zout.

Doe de blokjes boter in een blender en overgiet met het chocolademengsel. Mix tot een gladde massa en stort in de bokaaltjes. Zet in de koelkast. De smeerpasta kan je bewaren en opeten tot de vervaldatum van de boter.

EVERZWIJNSTOOFSCHOTEL

1 flinke klont boter
500 g everzwijnragout
150 g gezouten spekblokjes
1 flinke winterwortel in blokjes
1 ui fijngehakt
2 teentjes look
2 laurierblaadjes
1 tak rozemarijn
1 tak tijm
250 g gekuiste boschampionns
1 el graantjesmosterd
1 el vloeiende bloem
200 ml wildfond
200 ml rode wijn
1 el frambozen- of appelazijn
25 g zwarte chocolade 85%
peper en zout

Kruid de ragout met peper en zout. Smelt de boter in een kookpot met dikke bodem en bak er de ragout in aan. Laat die aan alle kanten mooi bruin worden (duurt een viertal minuutjes) en schep het vlees terug uit de pan. Doe opnieuw wat boter in de pan en doe er de ui, look, wortel, laurier, rozemarijn, gerispte tijm, champignons en spek bij. Laat op een matig vuur aanstoven. Voeg het vlees er opnieuw bij en bestrooi met de bloem. Roerbak één klein minuutje en doe er de mosterd bij. Overgiet met de wijn en de fond. Doe er ook een scheutje appel- of frambozenazijn bij.

Laat op een heel licht vuurtje 1,5 uur stoven. Roer er op het laatste moment de chocolade onder.

*Heel lekker met
veenbessengelei,
rodekoel en krokettes!*

KERSTTAART MET WITTE CHOCOLADE

175 g zachte boter	75 g amandelmeel
100 g kristalsuiker + 75 g	200 g witte chocolade
75 g blonde cassonadesuiker	350 ml volle room
2 sinaasappelen + 1	1 zakje verse veenbessen
4 eieren	(350 g)
125 g zelfrijzende bloem	versiering voor de taart
1 tl bakpoeder	

Verwarm de oven voor op 180°C.

Doe de zachte boter in de kom van een elektrische klopper samen met 100 g kristal- en 75 g cassonade suiker. Klop één flinke minuut. Rasp de schil van de 2 sinaasappelen en doe de rasp bij de boter. Laat de machine verder roeren (op een lagere stand) en doe er één voor één de eieren bij. Nu mag je er de bloem en het bakpoeder onder lepelen.

Pers 1 sinaasappel en giet het sap bij het deeg samen met het amandelmeel.

Vet een springvorm in van 20 cm en stort hierin het deeg. Bak 35 minuutjes of tot het deeg gaar is. Laat op een taartrooster volledig afkoelen.

Doe de veenbessen in een steelpannetje. Doe hierbij 75 g kristal-suiker en de rasp van de derde sinaasappel. Pers de sinaasappel en doe het sap bij de veenbessen. Zet alles op het vuur en laat rustig inkoken tot de besjes gepopt zijn. Laat afkoelen. Doe de chocolade in een ander pannetje en smelt op het allerlaagste vuur. Roer heel af en toe. Laat de chocolade weer afkoelen maar laat zeker niet stollen.

Klop de slagroom stijf (zeker geen suiker aan toevoegen) en roer er als laatste de chocolade onder. Het wordt lichtjes korrelig, maar dat kan geen kwaad.

Snij de taart doormidden en bestrijk één helft met de veenbessen. Leg daar de tweede laag cake op en bestrijk de buitenkant met de slagroom. Versier de taart eventueel met meringue, frambozen of andere seizoensversieringen. Laat een uurtje opstijven in de koelkast.

JONG *gespeeld* IS OUD GEDAAN

Tekst TINE VANDECASTEELE // Foto GUY PUTTEMANS

Herinner je je nog waarmee je als kind speelde? Waar begonnen je ogen van te blinken, waar kon je je urenlang mee amuseren? Die vraag is belangrijker dan je denkt. Je favoriete speelgoed vertelt immers heel wat over jezelf. Althans, dat is wat talentenexpert Danielle Krekels beweert.

Je favoriete speelgoed en de dingen die je als kind het liefste deed, zeggen alles over je aanleg en de talenten die je hebt. Als meisje of jongetje vanaf een jaar of vier tot net voor de puberteit speelde je gewoon met wat je leuk vond. Zomaar, zonder bijgedachten. Op basis van dat speelgoed achterhaal ik via de KernTalentenmethode jouw KernTalenten.

Wat zijn KernTalenten?

Ze tonen je genetische aanleg, je aard en de dingen die je al op zeer jonge leeftijd hebt geleerd en meegekregen. Alle KernTalenten samen laten de aard van het beestje, plus je potentieel, plus je intrinsieke motivatie zien.

Als een kind bijvoorbeeld heel goed kan voetballen, dan is dat zijn of haar KernTalent?

Nee, je KernTalenten liggen nog onder je laag van klassieke talenten, competenties of vaardigheden. Als we spreken over een talenknobbel, voetbal-, tennis-, teken- of muzikalent, dan hebben we het over wat je goed zou kunnen doen of nu al heel goed kan. Maar het zegt nog niets over hoe graag je die talenten wilt ontwikkelen, en ook niet of ze passen bij de rest van je karakter. Alleen wat je als kind echt graag deed, zelfs al kon je het toen helemaal niet goed, telt mee.

Een voorbeeld van een KernTalent is 'Technisch-pragmatisch functionele creativiteit'. Dit vind je terug als je als kind dolgraag speelde met Lego, houten blokjes of als je het heerlijk vond om dingen uit elkaar te halen om te zien hoe ze werken. Kortom, je hield ervan iets nuttigs te vervaardigen.

Hoe kwam je op het idee om speelgoed en talent met elkaar te linken?

Als professional in de wereld van werving en selectie van ingenieurs hoorde ik vaak 'als kind was ik ook al zo'. In 1989 diende de *aha-erlebnis* zich aan: zou het kunnen dat een kind niet creatief wordt door met Lego te spelen, maar er graag mee speelt omdat het eigenlijk al creatief is?

Ik bedacht het volgende: als er iets creatiefs in dat kind zit wat eruit wil, dan past dat wellicht bij zijn aard, zijn talent(en) en bij zijn intrinsieke motivatie. En dus vindt hij het uit zichzelf leuk om met dergelijk speelgoed te spelen of om creatieve dingen te doen. Ik begon systematisch aan elke kandidaat te vragen wat hij als kind in zijn vrije tijd het allerliefste deed. Na vele duizenden interviews tussen 1989 en 2004 met checks en dubbelchecks op wat er van eigenschappen overbleef, bleken er 23 dingen te zijn die voldoende los van elkaar stonden om er een aparte naam aan te geven: KernTalenten.

Hoe ga je tewerk om iemands talenten te achterhalen?

Iedere kandidaat krijgt een vragenlijst voorgeschoteld met ruim 150 voorbeelden van kinderspeelgoed, spelletjes, activiteiten en interesses. De analyse die daarop volgt is het echte specialistenwerk, want het ene KernTalent beïnvloedt het andere en de combinaties liggen niet meteen voor de hand. Een gestructureerd diepte-interview brengt je opvoeding, levensgebeurtenissen, opleiding, milieu en kansen in kaart. De analist combineert deze twee delen om precies te weten wie en hoe je

bent, wat je graag zou willen doen en wat je ogen doet blinken.

Maar we speelden toch vooral met wat er voorhanden was?

Dat klopt, maar ik geef graag het volgende voorbeeld: vier arme meisjes met dezelfde ouders, uit dezelfde omgeving groeien allemaal op in oorlogstijd en zonder speelgoed. In hun buurt staan veel bomen. De ene breekt een takje van een boom en maakt er iets nuttigs mee. Het tweede meisje breekt een takje af en maakt er een mooie tekening in het zand mee. Nummer drie breekt zo'n takje af en beeldt zich in dat het een autootje is, tekent een racecircuit op de grond en amuseert zich ermee om – 'broem broem' – het imaginaire autootje over het circuit te jagen. Dochtertje vier ten slotte klimt in een boom en bouwt een boomhut met alle takken die ze kan vinden. Viermaal hetzelfde speelgoed, vier verschillende KernTalenten.

Wanneer laten we best zo'n analyse uitvoeren?

We starten vanaf veertien jaar: een kind moet in staat zijn om terug te kijken op zijn kindertijd. Het moet kunnen zeggen: 'Ja, ik vond Barbies toen echt heel plezant, maar nu niet meer'. Zolang ze dat nog niet durven, zijn ze er niet rijp voor.

We zien ook heel wat 50-plussers, al dan niet met loopbaancheques, die aan een carrièreswitch denken. Zij willen hun laatste vijftien werkende jaren doorbrengen met iets dat ze zelf echt de moeite waard vinden.

Is het een dure analyse?

Ja, maar ik raad ouders of grootouders aan om het als een investering

**WE ZIEN OOK HEEL WAT 50-PLUSSERS DIE
AAN EEN CARRIÈRESWITCH DENKEN. ZIJ
WILLEN HUN LAATSTE VIJFTIEN WERKENDE
JAREN DOORBRENGEN MET IETS DAT ZE
ZELF ECHT DE MOEITE WAARD VINDEN**

te zien, zoals steunzolen of een beugel. Ik vind het trouwens raar dat 500 euro voor een smartphone die amper twee jaar meegaat wel kan, maar dat eenzelfde bedrag voor een analyse waarvan je de resultaten levenslang gebruikt om positief en duurzaam te kiezen, te duur zou zijn.

Jouw methode zou verkeerde studiekeuzes en burn-outs voorkomen?

Absoluut. Weinig jongeren hebben voldoende zelfkennis om gefundeerde keuzes te maken. En hoe zou een achttienjarige de arbeidsmarkt kunnen inschatten? Op een poll van de VDAB gaf 34 procent aan dat hij of zij erg veel spijt heeft van zijn of haar studiekeuze. Afhankelijk van de bronnen leren we bovendien dat zo'n 30 à 40 procent van de jongeren z'n studies al heeft stopgezet in het eerste jaar. En wat burn- en bore-outs betreft circuleren er absenteïsmecijfers van rond de 30 procent.

Van zodra je je KernTalenten kent, weet je veel beter welke studies of welke job je het best kiest. Je voorkomt teleurstellingen door te kiezen voor het takenpakket dat bij je past, waar je talent voor hebt en waar je zin in hebt. ♦

BOEK

Krachtig met KernTalenten en **Beken(d) talent** werden uitgegeven bij M-Books/Standaard Uitgeverij en kosten respectievelijk €22,50 en €19,99.

Wil je zelf graag een analyse laten uitvoeren, neem dan contact op met CoreTalents via www.coretalents.eu.

Maak kans op een exemplaar.
Kijk op blz. 52.

DE MOEILIJKE OMGANG MET HET koloniale verleden

Tekst GUY POPPE // Illustratie SHUTTERSTOCK

Op 8 december heropent het AfricaMuseum in Tervuren na vijf jaar zijn deuren. Het gebouw dateert uit de tijd van Leopold II en werd door de koning betaald met opbrengsten uit de winning van rubber en andere tropische waren uit Kongo-Vrijstaat. De collectie beelden en maskers uit Centraal-Afrika krijgt er nu opnieuw een plaats zonder de geest van het kolonialisme uit te stralen. Men gaat op een eigentijdse manier om met de erfenis van dat verleden.

Choquerende, verbloemende of achterhaalde verwijzingen naar de koloniale periode uit het openbare leven wren, is een werk van aangelegenheid. Ze zitten in ons taalgebruik, vergen discussie over monumenten en straatnamen en zwengelen het debat aan over de restitutie van cultureel erfgoed. In september publiceren wetenschappers, schrijvers en kunstenaars een vrije tribune, waarin ze pleiten voor de teruggave van 'gestolen schatten' en het museum verzoeken om de opening uit te stellen tot die zaak geregeld is.

Restitutie, een heet hangijzer

Met zijn dansvoorstelling *Banataba* vertelt de Congolese choreograaf Faustin Linyekula op het voorplein van het museum in mei hoe hij met zijn moeder terugkeert naar het geboortedorp van haar vader om een houten figuurtje terug te brengen. Dat heeft hij in de kelders van het *Metropolitan Museum* in New York opgespoord. Voor de conservator heeft het geen artistieke waarde maar Linyekula wil het stuk weer op zijn plaats. Wat in het dorp van zijn voorouders zin gaf aan hun bestaan is immers over de vier windstreken verspreid geraakt. Indertijd stonden de mooiste beelden er te pronken op het dorpsplein. Hoe kan hij, vraagt Linyekula zich af, een band opbouwen met zijn verleden als dat weggehaald is? Ruim negentig procent van de Afrikaanse kunstwerken zit in verzamelingen buiten het continent. Het AfricaMuseum bezit

120.000 etnografische voorwerpen en 2500 historische kaarten. Linyekula raakt de kern van de zaak: Afrika is zijn geheugen kwijt. "We mogen niet ontkennen dat Afrika geplunderd is", zegt de directeur, Guido Gryseels. Onlangs heeft de Franse president, Emmanuel Macron, gesteld dat er tussen dit en vijf jaar een regeling moet zijn om wat in Frankrijk verzeild is geraakt terug te laten keren. Restitutie staat hoog op de agenda.

Toch is teruggave makkelijker gezegd dan gedaan. Als het om de buit van rooftochten of menselijke resten gaat, ligt het voor de hand. Zo is Saartjie Baartman in 2002 in de Oost-Kaap herbegraven, 187 jaar na haar dood. Saartjie was een Khoivrouw uit Zuid-Afrika, die vanwege haar fascinerende uiterlijk tot circusattractie in Europa uitgroeide. Haar skelet en sommige op sterk water gezette lichaamsdelen waren tot in 1974 in Parijs tentoongesteld.

In andere gevallen roept restitutie fundamentele en praktische vragen op. Waar moeten de voorwerpen naartoe? Naar het nationale museum, als dat al bestaat en de bewaringsvoorwaarden er aan de vereisten voldoen? Geef je ze in handen van de overheid als je weet dat van de 144 stukken die onder Mobutu aan Zaïre terugggegeven zijn, de meeste te gelde gemaakt zijn? Kunnen het gezamenlijke beheer van een collectie, een langdurige uitlening of een reizende tentoon-

stelling een wisseloplossing zijn? Pak je, aangezien het om een wereldwijd verschijnsel gaat, de kwestie beter internationaal aan binnen de Unesco bijvoorbeeld?

In het *Musée Branly* in Parijs heeft er in 2015 een tentoonstelling gelopen, *Les Maîtres de la Sculpture*, waarbij de conservator met naam en toenaam de kunstenaar achter beelden uit West-Afrika benoemde: vaak de meester van een school, niet zomaar een anonieme ambachtsman. Kan een dergelijke aanpak, op basis van wetenschappelijk onderzoek, Afrikanen verzoenen met het idee dat (een deel van) hun erfgoed op een ander continent vertoeft?

Taal, straatnamen en standbeelden

Geen weldenkend mens spreekt nog over 'negers', ons taalgebruik evolueert. In plaats van stammen spreken we over volkeren of bevolkingsgroepen, Hottentotten heten nu Khoi. Woorden waarvan niemand een halve eeuw geleden wakker lag, zijn gebannen uit onze dagelijkse omgangstaal. Maar 'Black', dat in de Verenigde Staten moest wijken voor 'African-American', is weer opgedoken als geuzennaam bij blitse jongeren in... Frankrijk. De wereld draait door, je moet je voortdurend aanpassen.

Op 30 juni is in Brussel het Patrice Lumumbaplein ingewijd, de eerste keer dat de voormalige Congolese eerste minister zijn naam aan een straat geeft. Een verwijzing in de openbare ruimte naar een zwarte bladzijde uit de Belgische geschiedenis. De erkenning ook van de groeiende diversiteit in onze samenleving, waarin een jonge generatie met wortels in Congo van zich laat horen.

Die symbolische geste mag niet verhullen dat discriminatie en achterstand binnen die gemeenschap van die aard zijn dat een inhaalbeweging op haar plaats is. Ook in het onderwijs krijgt de gezamenlijke geschiedenis van Belgen en Congolezen voor, tijdens en na het koloniale tijdvak best de plek die ze verdient. Er is werk aan de winkel.

Verscheidene standbeelden zijn wegens hun koloniale connotatie gecontesteerd geraakt. Naast dat van Leopold in Oostende staat nu een bord met uitleg, nadat in 2004 een hand van een figuur afgehakt is. Dat verwijst naar de praktijk in Kongo-Vrijstaat, toen soldaten een hand afkaptten om aan te tonen dat ze hun munitie goed gebruikten hadden. Bij Leopolds monument in Ekeren staat er sinds kort ook tekst en uitleg.

In andere landen kiezen ze voor een radicalere oplossing. In Charlottesville, in de VS, moest in de zomer van 2017 het standbeeld van generaal Robert Lee weg. Die voorstander van het behoud van de slavernij voerde tijdens de burgeroorlog het leger van de zuiderlingen aan. Het gewelddadige optreden van

de Ku Klux Klan in Charlottesville veroorzaakte er de dood van een betoger (te zien in de recente film van regisseur Spike Lee *BlackKkKlansman*). Generaal Lee staat er nog altijd. Het monument ter ere van de Dendermondenaar Pieter-Jan Desmet, missionaris bij de Indianen (*Original Americans*) in de negentiende eeuw, is in Saint Louis van de campus verwijderd en naar het museum van de universiteit overgebracht vanwege 'te kolonialistisch'.

De krant *Libération* wees er vorig jaar fijntjes op dat niemand in Frankrijk eraan denkt om de standbeelden van een generaal te verwijderen die in 1802 de slavernij weer ingevoerd heeft, namelijk Napoleon Bonaparte. Komaf maken met uitwassen van het koloniale systeem is niet de makkelijkste oefening. ■

VEILIGHEID BOVEN ONZE HOOFDEN

Tekst MARK DE SOETE - ALGEMEEN DIRECTEUR OKRA // Foto FRANK BAHNMÜLLER

Binnenkort zien en horen we ze vliegen, de nieuwe pareltjes van de Belgische luchtmacht. De F35 komt eraan, met een prijskaartje van bijna vijftien miljard euro gespreid over de komende veertig jaar. Ik ben niet meteen de best geplaatste persoon om de vervanging van de F16 in twijfel te trekken. Daar zullen allicht militair onderbouwde argumenten voor bestaan. Maar ik stel me wel ernstige vragen bij de totale afwezigheid van het debat errond. De waaromvraag is amper aan bod gekomen in de hoogoplopende politieke discussies. Het ging telkens over de vraag of leverancier X dan wel leverancier Y met het felbegeerde contract zou gaan lopen.

Kritische stemmen gingen op en becijferden wat België met datzelfde budget op andere domeinen zou kunnen doen. In tijden van een opvallend toenemende zorgbehoefte, druk op de sociale zekerheid en nog altijd te veel minimumpensioenen liggen de prioriteiten ook volgens OKRA niet juist.

Veel welzijnsorganisaties en -instellingen, ngo's, socio-culturele organisaties en jeugdorganisaties boksen jaar na jaar om hun budget rond te krijgen. Een klein stukje van het bedrag voor de F35 zou een wereld van verschil maken voor hen én voor onze maatschappij in het algemeen. Zelfs *De Warmste Week* haalt nog geen fractie binnen van dat budget, ondanks de recordbedragen die het inzamelt voor goede doelen.

Zodra de sociale zekerheid onder druk komt te staan, welt er spontaan een besparingsreflex of verantwoordingsdruk op. Precies die heb ik in deze materie gemist. Moeten we dan zomaar aannemen dat ons land niet anders kan dan zich wapenen tegen het toenemende geweld en de zogezegde terreurdreiging? Gaan we ermee akkoord dat elk 'soft' argument bij voorbaat de kop ingedrukt wordt onder het mom van een nieuwe wapenwedloop en de nood aan meer beveiliging?

Bij OKRA zijn we lang niet overtuigd van die noodzaak, noch van de manier waarop ze benadert wordt. Wij merken elke dag op hoe warm mensen zijn voor anderen, hoe samenhangigheid veel verder reikt dan individualisme. En daar leveren wij niet alleen bewijzen van. Ik denk

opnieuw aan *De Warmste Week*... Wie durft bij zoveel gulheid ontkennen dat onze samenleving bulkt van warme mensen met een groot hart voor het goede doel?

Spontaan en vanuit het hart dragen we allemaal bij aan een stukje warmte onder mensen, aan een positieve boodschap, aan hoop en kwetsbaarheid tussen de verharding. Bouw samen met OKRA mee aan een warme buurt en straal vertrouwen uit. Vliegt er intussen een F35 boven je hoofd, zwaai dan even en weet dat je met kleine initiatieven minstens evenveel bereikt.

Ik wens je met heel m'n hart een flinke dosis menselijke warmte voor jezelf én om te delen met al wie je lief is. Prettige feestdagen en een mooie start van 2019!

Mark

VLIET ER EEN F35 BOVEN
JE HOOFD? ZWAAI DAN
EVEN EN WEET DAT JE
MET KLEINE INITIATIEVEN
MINSTENS EVENVEEL
BEREIKT

Veilig en gerust thuis blijven wonen?

Sluit je nu aan bij de **zorgcentrale van het Wit-Gele Kruis**.

Zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen en je toch veilig en gerust voelen? Dat kan met **een personalarm** van het Wit-Gele Kruis. In geval van nood kom je met **één druk op de knop** in contact met een **verpleegkundige** van onze zorgcentrale. We schakelen onmiddellijk de gepaste hulp in. **Jij wordt geholpen en je omgeving is ook gerust!**

- + Het is niet noodzakelijk om mantelzorgers aan te duiden.
- + Aansluiting ook mogelijk als je niet bij het Wit-Gele Kruis in zorg bent.
- + Ongeacht bij welk ziekenfonds je bent aangesloten.
- + Voor- en nazorg op maat van jouw behoeften is voorzien.

Meer info via www.witgelekruis.be

Aarzel niet ons te contacteren!

Antwerpen: 014 24 24 40 - zorgcentrale@wgkantwerpen.be

Limburg: 089 30 08 80 - personalarm@limburg.wgk.be

Oost-Vlaanderen: 09 265 75 75 - zorgcentrale@wgkovi.be

Vlaams-Brabant: 016 31 95 50 - zorgcentrale@wgkvib.be

West-Vlaanderen: 0800 26 200 - infozorgcentrale@wgkwwl.be

wit-gele kruis
VLAANDEREN

Flevoland

VERRASSEND EN DOORDACHT

Tekst: AN CANDAELE // Foto's: AN CANDAELE EN TOERISME FLEVOLAND

Zie je Flevoland als vakantiebestemming niet meteen zitten? Wij eerst ook niet, maar we werden verrast! Nieuwe steden met architecturale toppers zoals Almere zijn inspirerend en op Schokland tref je werelderfgoed. Je kan er fietsen langs knooppunten, wandelen en vogels spotten in uitgestrekte natuurgebieden. Flevoland herbergt bovendien het grootste loofbos van West-Europa en heeft meer water dan Amsterdam.

Dit jaar is het precies honderd jaar geleden dat de Zuiderzeewet werd aangenomen. Die heeft delen van de Zuiderzee drooggelegd en de nieuwe provincie Flevoland doen ontstaan. Het grootste inpolderingsproject aller tijden, naar de plannen van ingenieur Lely, duurde 75 jaar. Het water werd bedwongen en zo kwam er extra grond voor landbouw en woningbouw. Het indrukwekkende verhaal wordt in museum Batavialand in Lelystad aanschouwelijk uit de doeken gedaan aan de hand van film, kaarten, documenten en voorwerpen. Bij het droogleggen werden vierhonderd scheepswrakken blootgelegd die getuigen van de tijd dat de Zuiderzee een druk bevaren route was. Er is een uitgestippelde fietstocht langs de scheepswrakken.

Architectuur en ruimte

We rijden richting Almere langs rechte wegen met nagenoeg geen stoplichten. Gids Marie Josée troont ons mee door Almere, de stad waar ze onverbloemd trots op is. Een stad gebouwd naar de noden van vandaag op vlak van ruimtelijke ordening en mobiliteit. De bus staat er nooit in de file en rijdt onder de gebouwen door. Bijna iedereen fietst omdat dat veilig en vlot gaat. Bovengronds zie je geen parkeerplaatsen. Huizen zijn niet alleen naast maar ook op elkaar gebouwd, met woonstraten op de verdieping. Veel (jonge) mensen die het drukke Amsterdam ontvluchten, komen hier wonen – amper een kwartier rijden met de trein. Met 200.000 zijn ze intussen al.

“Hier is het betaalbaar, er is ruimte en ik heb een tuin”, zegt Marie Josée. Parken en veel water zijn er ook. En moderne gebouwen ontworpen door befaamde architecten. Bij de VVV kan je een architectuurroute halen. Flevoland ligt vijf meter onder de zeespiegel en Japanners willen alleen een hotelkamer op hoge verdiepingen, vertelt Marie Josée. Wij maken ons geen zorgen, maar de gedachte dat we lopen en rijden op wat niet eens zolang geleden de zeebodem was, voelt wel bijzonder.

Ontbijt tussen de fruitbomen

De lucht kleurt grijs als we in Zeewolde aan boord gaan voor een avondlijk tochtje over de Randmeren.

Schipper Lothar van Sylfe Zeiltochten bedient het roer. Wij mogen een handje helpen en in het ruim een hapje eten. Ondanks het miezeren blijven we zolang mogelijk bovendecks om over het water te turen en te luisteren naar Lothar die zijn hart verloren heeft aan het water en de wind. We meren aan op het eiland De zegge waar Denis ons verwelkomt bij de vuurkorf. Die warmte doet deugd! Denis beheert het eiland – zoals dat hier met eilandjes gaat - en organiseert op vraag feestjes. Je kan er ook je tent opslaan. Na wat gezelligheid varen we terug naar Zeewolde: slapen in een hotel is toch iets comfortabeler.

Geen ontbijt in het hotel de volgende ochtend, wel in de boomgaard van *Fruithal Smits*. Dochter Nicole dekte een tafel voor ons tussen de appelbomen. De zon schijnt en we genieten van dit idyllische plekje. Als we onze snavel houden, horen we de vogels zingen. Yoghurt, broodjes, fruit en eitjes laten zich smaken. Van lente tot

herfst kan je vanaf twee personen zo'n ontbijt boeken. Brunch of high tea kan ook. In de winkel vind je fruit, melk en sappen van eigen bodem of van collega's uit de buurt.

Wij rijden naar luchthaven Flantuas nabij Lelystad. De omgeving verkennen vanuit de lucht, zoals was gepland, gaat niet door wegens te veel wind. Jammer, maar veiligheid gaat boven alles. Dan maar een koffie in de cafetaria. De luchthaven zal uitgebreid worden. Daar was protest tegen van de omwonenden, maar de ontsluiting van de streek heeft ook (economische) voordelen. De belofte dat plaatselijke landbouwers zullen mogen leveren aan de restaurants op het terrein deed de kritiek grotendeels wegebben.

Landschapskunst en vis fileren

Onze volgende halte is bij één van de land-art kunstwerken die op Flevoland te zien zijn. Landschapskunst wil in de onbe-

>>

grensde buitenruimte mensen op een andere manier het landschap laten beleven. Het *Observatorium* van de Amerikaanse kunstenaar Robert Morris werd gemaakt in 1977 en is een ode aan de zon. In het midden van twee cirkels is er een bijzondere akoestiek en de opening bevindt zich precies op de plaats waar bij de zomerzonnewende de zon opkomt. Een tweede kunstwerk in de reeks zien we in Lelystad. *Exposure* van de Britse kunstenaar Anthony Gormley is

**ALS TRAPPEN
TE ZWAAR
WORDEN.**

Comfortlift
Orona

**Altijd een traplift
op maat van
uw behoeften.**

De Oostvaardersplassen vormen de nieuwe wildernis van Nederland.

een stalen skelet van een gehurkte man, op de grens van land en water. Je kan met de bus of op eigen houtje een route volgen langs de zeven kunstwerken.

Op naar vissersdorp Urk, dat sinds de inpoldering geen eiland meer is. Voor we daar de voeten onder tafel steken voor het middageten moeten de handen uit de mouwen. In restaurant *De Boet* aan de haven leren we de kneepjes van het vis fileren en bakken. Met de deskundige uitleg van de chef is het fileren een fluitje van een cent. Geklaarde boter zorgt ervoor dat de vis niet verbrandt, zo leren we nog en dat je de pan heel heet moet laten worden voor je de boter en de vis erin doet. Nog wat zout erop en de vis kan verser dan vers het bord op en de monden in.

De zee geeft en neemt

Gids Margreet komt ons oppikken voor een Ginkietocht. 'Ginkies' zijn de smalle steegjes tussen de huizen. Toen Urk nog een eiland was, wilde iedereen op de bult (of Ork) wonen, het veiligst als je omringd bent door water. Ook al is Urk geen eiland meer,

je blijft zeggen dat je op Urk woont, niet *in*.

De huizen in het oudste deel van de stad staan dicht tegen elkaar en kris kras dooreen met een wirwar van straatjes. Onmogelijk om daar een patroon in te maken. Huizen werden dan maar in wijken verdeeld voor de postbedeling. Margreet wijst ons het huis van Baantjer en de laan waar destijds alle Urkse geliefden afspraakjes maakten, ook haar grootouders van moeders- en vaderskant. Er is het kauwgomginkie met massa's kauwgom aan de muur. Je moet die ergens kwijt als je afscheid wil nemen van je lief... En als moeders aan hun dochter willen uitleggen hoe moeilijk een bevalling kan zijn, zeggen ze: 'Stel je voor dat de kerk door het ginkie van Willem Petie zou moeten.' Veel Urkers leefden én leven van de zee, maar velen vonden er ook de dood. Aan het *Kerkje aan zee* kijkt een vrouwenbeeld nog één keer om naar de zee waar ze vergeefs op haar man wachtte. En op naamplaatjes staan de namen van alle omgekomen vissers.

Ook een oom van onze gids staat erbij. Zijn vrouw bleef op haar 26ste achter met twee kinderen.

Logisch dat baby'tjes op een eiland in zee gehaald werden. Een beeld van een man en vrouw in een bootje verwijst naar dat verhaal. Een toekomstige papa roeit met de vroedvrouw naar een steen. Met een sleutel maken ze die open en vader roept: 'Heb je een kindje voor mij?' Tot op vandaag zegt men op Urk als iemand moet bevallen: 'Moet er geroeid worden?'

We eindigen aan de vuurtoren, die er al sinds 1617 was maar verschillende keren moest verplaatst worden naar hoger gelegen delen. Het huidige exemplaar stamt uit 1844. Boven kan je bij helder weer heel ver kijken.

Nog meer eilandgevoel en erfgoed vinden we op Schokland, dat net als Urk vasteland werd door de inpoldering. Schokland staat symbool voor de strijd van Nederland tegen het water. Al in de prehistorie werden bewoners verdreven door het water. Later vochten middeleeuwse boeren

en vissers tegen de stormvloed en overstromingen. Het water won en het eiland werd in de negentiende eeuw ontruimd. Nu is het UNESCO-Werelderfgoed. We fietsen langs de drie terpdorpjes, de oude begraafplaats, het haventje en de lichtwachterswoning. We houden halt aan de *Gesteentetuin* met oeroude stenen die door gletsjers uit de ijstijd zijn achtergelaten. Het museum geeft een mooi beeld van de geschiedenis en het heden van dit eiland op het droge.

De nieuwe wildernis

Voor een jong, door mensenhanden gevormd stuk land, heeft Flevoland verrassend veel natuur. De Oostvaardersplassen bijvoorbeeld, de nieuwe wildernis van Nederland. Zesduizend hectare open water, riet, grasland en bos. Het natuurdomein is een geliefde pleisterplaats voor tal van vogels en een heerlijk wandelgebied. Vanaf de jaren tachtig werden er 32 Heckrunderen, twintig

Konikpaarden en 44 edelherten uitgezet. Ze hebben zich intussen zo zeer vermenigvuldigd dat er geen sprietje gras overblijft en ook de bomen eraan moeten geloven. In de winter wordt het voedseltekort veel dieren fataal. Er heerst discussie over in Nederland: sommigen pleiten voor bijvoeren, anderen voor preventief afschieten van dieren (zoals op de Veluwe) zodat ze niet de langzame dood van honger en uitputting sterven. Onlangs werd beslist om 180 paarden en een kleine duizend edelherten te verhuizen of - als dat niet lukt - af te schieten om het evenwicht te herstellen.

Er staat nog meer creatie van natuurgebied op stapel. In het Markerweer worden de komende jaren de

Net als elders in Nederland kan je ook hier op Schokland genieten van prachtige fietsroutes.

Markerwadden gevormd als vogelparadijs.

En ook fietsen, natuurlijk

Nederland is een fietsland en dat is in Flevoland niet anders. Je kan een gratis fietskaart met knooppunten-netwerk downloaden of een exemplaar halen bij de VVV's. En dan hebben we het nog niet gehad over de vele troeven voor watersporters.

MEER INFO

www.ookflevoland.nl

Maak kans op een gratis verblijf in Flevoland. Kijk op blz. 52.

Vayamundo Quillan

Vayamundo Houffalize

Vayamundo Oostende

Meiklokjes midweek

Herbronnen na een lange winterperiode doe je in stijl met deze 'Allegro voor senioren'-Special.

22/04 - 26/04/19 of 21/04 - 26/04/19

Prijs per persoon, per verblijf	4 nachten maandag tot vrijdag	Extra nacht
Halfpension	€ 248,00	€ 50,50
Volpension	€ 312,00	-

Prijs per persoon, per verblijf	5 nachten zondag tot vrijdag	Extra nacht
Halfpension	€ 298,50	€ 50,50
Volpension	€ 378,75	-

Geen single supplement

Omvat o.a. een welkomstdrink, een halve dag uitstap en uitgebreid animatieprogramma.

Nieuw!

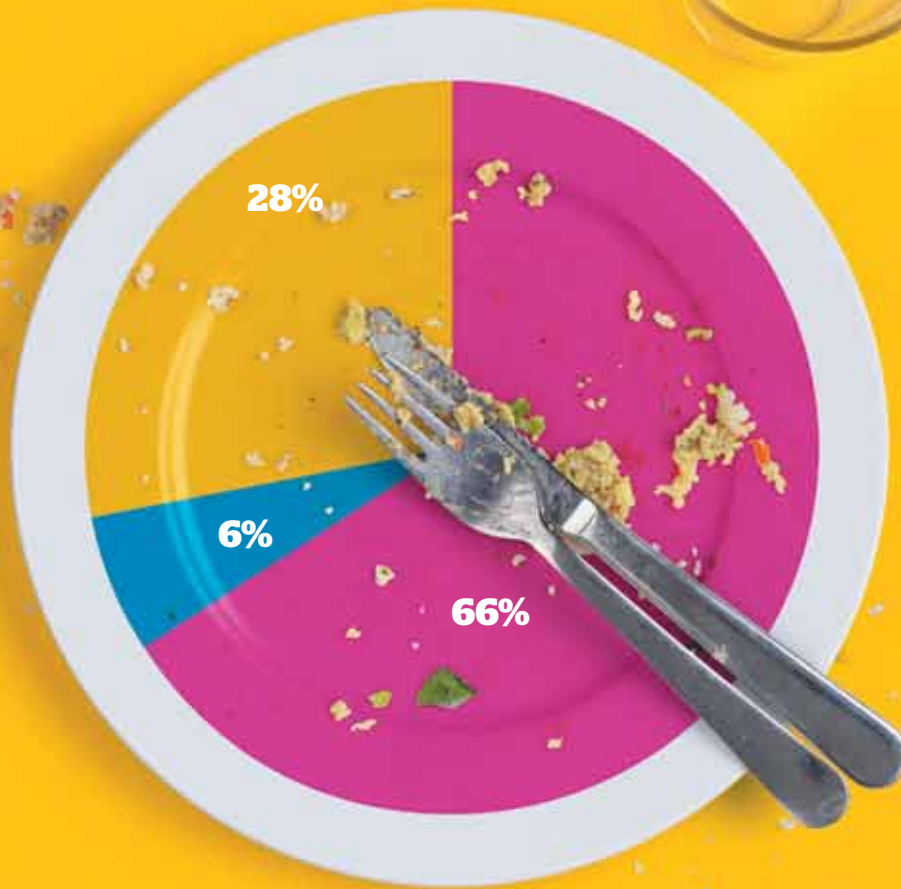
Vermijd de files met een aankomst op zondag!

© #lovevayamundo © facebook.com/vayamundo.be

www.vayamundo.eu

☎ 078 156 100 | contactcenter@vayamundo.be

vayamundo
Houffalize

Hoeveel tijd steek je in de bereiding van je eten?

het Ritme
van Vlaanderen

- 28% minder dan 15 minuten
- 6% 15 à 30 minuten
- 66% meer dan 30 minuten

Iedereen heeft zijn eigen ritme. Daarom serveert Het Laatste Nieuws jou het laatste nieuws op j ouw ritme. Digitaal zodat je je krant altijd bij de hand hebt. Of digitaal in je drukke week en op papier in het weekend. Of misschien wil je wel gewoon  lle nieuws verslinden, zowel digitaal als op papier.

**Proef 1 maand van jouw ideale dosis
Het Laatste Nieuws op hln.be/proef**

HLN HET LAATSTE NIEUWS
In het hoofd. In het hart.

"IK WERKTE MET HART EN ZIEL MAAR TOEN IK VIJFTIG WERD, VOELDE IK DAT IK NOOIT ZESTIG ZOU WORDEN ALS IK ZO VOORT DEED"
GEERT VERBEKE

Dossier VERWONDERING

24 IS HET JE GELD DAT TELT?
DRIE UITEENLOPENDE VISIES

30 KRISTOF VAN ROSSEM
DE KUNST VAN DE
VERWONDERING

34 TOOSTEN OP EEN JAAR VOL
VERWONDERING

IS HET JE GELD DAT TELT?

DRIE UITEENLOPENDE VISIES OP HET BELANG VAN GELD IN EEN MENSENLEVEN

Geld en bezit zijn een belangrijk thema in het leven van ouderen én jongeren. Meer nog, geld bepaalt vaak waarvoor we kiezen in het leven: de angst voor schaarste overtroeft het geloof in je dromen. Tijd om die overtuiging eens flink door elkaar te schudden en je opnieuw verwonderd te laten kijken naar mensen die het anders doen. We vroegen aan Barbara Torfs, Anthony Bosschem, Tom Mahy en Geert Verbeke welke hap geld uit hun levensgeluk bijt. Brengt het jou op nieuwe ideeën?

BARBARA TORFS (52)

zakenvrouw in hart en nieren

Tekst GRIET VAN BEVEREN // Foto's BARBARA TORFS

Barbara Torfs krijgt wel vaker de vraag of ze familie is van dé Torfs, van de schoenen. Jazeker, dat is ze. Meer dan 22 jaar zette ze mee haar schouders onder de marketing en communicatie van het familiebedrijf. Tot ze drie jaar geleden verloren liep in de overvloed aan passies in haar leven. Een periode van rust bracht haar opnieuw bij haar grote liefde: beweging.

Barbara: "Torfs was voor mij alles in één: werk, familie en vrienden. Het succes schuilt in een hechte ploeg mensen die met hart en ziel leven naar de missie, visie en waarden van Torfs. Die zijn geen dode letter, wel dagelijkse kost in verbinding tussen mensen, in werkplezier, in dankbaarheid en kwetsbaar leiderschap.

Afscheid nemen van die brok leven was niet eenvoudig. Nu, één jaar later, voelt het toch alsof er banden werden doorgeknipt. Ik ben door een periode van rouw gegaan maar ben wel elke dag oprecht blij geweest met mijn keuze."

Doe meer waarvan je houdt

Barbara: "In een co-working ruimte zag ik een quote hangen: 'Do more of what makes you happy'. Toen heb ik de knop omgedraaid in mijn hoofd en was ik klaar om terug te keren naar mijn roots: beweging. Ik

heb een master in Lichamelijke Opvoeding en ben al m'n hele leven bezig met sport, maar niet professioneel. Sinds een jaar nu wel als medezaakvoerder van Springbok Coaching, een initiatief van Brecht Buyschaert dat inzet op duurzaam bewegen en gezondheid op de werkvloer.

Ik kwam terecht in een jong team van gedreven zelfstandigen die gaan voor een ideaal, een droom willen verwezenlijken. Dat geeft echt energie! Ik ga vandaag heel bewust om met mijn professionele tijd: elke dag die ik niet werk, is er één voor jonge mensen. Ik gun ze dat: zij moeten het nu waarmaken, ik mag nog enkele jaren doen waarvan ik hou maar op een veel lager pitje."

Consuminderen als motto

Barbara: "Laten we er niet flauw over doen... ik heb keihard gewerkt bij Torfs en ik heb goed mijn boter-

ham verdiend. Ook mijn man Hans werkt nog fulltime, dus wij hebben geen geld te kort. Vanuit die positie is het natuurlijk makkelijk om te zeggen dat geld niet belangrijk is. Dus dat wil ik zeker niet zeggen. Wat ik wel weet, is dat wij er in ons persoonlijk leven heel bewust mee omspringen. Voor mij geen exuberante uitgaven aan luxeproducten of speciale reizen. Wij springen onze fiets op, de natuur in. Dat is puur genieten.

Die sobere levensstijl brengt je bij een ander bewustzijn: ik denk bij elke aankoop na en vraag me af 'heb ik dit nu écht nodig?' Meestal is het antwoord nee en koop ik het niet. Door bij Torfs weg te gaan, doe ik het vandaag als zelfstandige met twee à drie werkdagen per week aan 350 euro per dag. Gek genoeg lukt het zo ook. Veel verdienen geeft je veel impulsen om dingen te kopen. Minder verdienen zorgt er omgekeerd ook voor dat ik minder zin

heb om geld op te doen en dat geeft een enorme rust.”

Een les voor de kinderen

Barbara: “Ik ben mijn ouders enorm dankbaar dat ze mij en Hans financieel gesteund hebben toen we jong waren en de centen echt nodig hadden. Dat willen wij ook doen voor onze twee kinderen, Boris (21) en Britt (23). Maar ze krijgen het niet zomaar in de schoot geworpen: onze opvoeding is er één van bewust maken, zelf laten ondervinden en hun boontjes doen doppen.

Britt heeft die boodschap heel goed begrepen. Sterker nog, ze past ze nog strenger toe voor zichzelf dan ik. Momenteel verblijft ze enkele weken in Oeganda, waar ze met één broek, één short en een paar t-shirts rond trekt en verbinding maakt met mensen. Voor het kleine budget dat ze mee heeft, heeft ze zelf gewerkt. Onze zoon Boris daarentegen heeft een andere visie op geld en de waarde ervan. Het ontbreekt hem nog wat aan levenservaring en dus hebben we vaak discussies over geld met hem. De aanhouder wint, dus we blijven hem de andere kant van de medaille tonen (lacht).”

Engagement vanuit het hart

Barbara: “We kiezen er bewust voor om niet op een eilandje te leven: onze blik is voortdurend gericht naar anderen, ook mensen die minder kansen krijgen in onze samenleving. Financieel steunen we enkele projecten in binnen- en buitenland, maar belangrijker vind ik mijn persoonlijk engagement. Ik zet me vanuit m'n hart in voor organisaties die onze samenleving warm willen maken voor iedereen. Bond zonder Naam bijvoorbeeld: hun waarden vallen volledig samen met die van mij. Ik zit er in de Raad van Bestuur en probeer er maximaal bij te dragen vanuit mijn talenten. Ook dat is geld waard: mensen die zich belangeloos inzetten voor een vereniging. Maar daar weten jullie bij OKRA natuurlijk alles over.” ◆

EEN SOBERE LEVENSTIJL
BRENGT JE BIJ EEN
ANDER BEWUSTZIJN.
IK VRAAG ME BIJ ELKE
AANKOOP AF OF IK DIE
ÉCHT NODIG HEB.

ANTHONY BOSSCHEM (31) en TOM MAHY (31)

Nieuwsgierige meerwaardezoekers

Tekst DOMINIQUE COOPMAN // Foto's VIOLET CORBETT BROCK

Google 'Zwijgen is geen optie' en je vindt een verzameling heerlijke interviews, mooi ingeblikt in een filmpje van vijftien tot twintig minuten. Anthony Bosschem en Tom Mahy gaan in gesprek met mensen die ze bewonderen en die hen inspireren. Het resultaat zetten ze gratis online. Of ze daarmee hun boterham verdienen? "Wat wij verdienen, valt niet in geld uit te drukken", knikken Anthony en Tom, "maar toegegeven, we hebben elk een gezin te onderhouden en een huis af te betalen. Geld is dus wel belangrijk."

"WAAR WE VROEGER CYNISCH WAREN OVER DE MAATSCHAPPIJ, ZIJN WE DOOR HET KRIJGEN VAN KINDEREN EN DOORHEEN ONZE INTERVIEWS, NU BOODSCHAPPERS VAN HOOP GEWORDEN"

Anthony: "Ons eerste interview was met Murielle Scheire. Een schot in de roos, qua sfeer en setting een maatstaf voor alles wat daarna kwam. Maar we zijn trots op alle interviews."

Tom: "Dirk Bryssinck blijft mij bij. In Villa Voortman werkt hij met drugs-verslaafden die psychisch ziek zijn. Dirk is een heel warme mens die met veel liefde een nieuw soort psychiatrie maakt. Grandioos om vanuit zo'n verhaal verontwaardiging en hoop te kunnen tonen."

Anthony: "Het interview met Hans Claus (directeur gevangenis Oudenaarde) was een privé-stoomcursus gevangeniswezen. Zijn missie is gevangenis te vermensen. Hoop is optimisme duurzaam maken, maar daarvoor moet het onderbouwd zijn."

Tom: "Benjamin Gérard leidt met *Rising You* vluchtelingen op tot hoogtewerkers. 97% slaagt en kan aan een goedbetaalde job beginnen. De opleiding zelf wordt meestal terugbetaald door de werkgevers."

Anthony: "Arnoud Raskin combineert zijn werk met straatkinderen met opleidingen voor multinationals. Hij leert bedrijven de kennis van de straat aan, verdient daar goed mee en kan met dat geld de straatkinderen ondersteunen. Er zouden meer mensen als Arnoud moeten zijn."

Tom: "Die zijn er. In Vlaanderen ben je een vzw die veel sociaal werk doet, en je bent ceo of aandeelhouder van een bedrijf dat veel geld wil verdienen. Maar daartussenin zit fantastisch veel engagement. We hebben nog 350 mensen op ons lijstje staan die we willen interviewen en dat aantal dik met de dag aan."

Efficiënt werken

Anthony en Tom kennen elkaar van in het middelbaar, nu al dertien jaar. Anthony studeerde twee weken journalistiek en begon met werken. Tom deed filosofie en film. Ze zagen

elkaar wel wekelijks en brainstormden over de toekomst. Met *Zwijgen is geen optie* (ZIGO) willen ze een podium geven aan mensen die ze bewonderen. De taken zijn verdeeld: Anthony is de interviewer, Tom doet de montage. Verder kiezen ze hun gasten samen, zorgen dat die zich comfortabel voelen, doen research, interviewen en blikken in, reageren op de massa Facebookberichten en e-mails en runnen samen hun bvba. "In je eentje draai je rondjes in je hoofd. Samen lukt alles veel beter."

Anthony: "Waar we vroeger cynisch waren over de maatschappij, zijn we door het krijgen van kinderen en doorheen onze interviews, nu boodschappers van hoop geworden."

Tom: "Plots ben je papa en dus een voorbeeld. Je droomt een mooie toekomst voor hen dus moet je wel iets doen. In Vlaanderen zijn er veel coole mensen die te weinig bekend zijn. Ondernemers die bijdragen tot een betere wereld. En mensen die hoop en energie putten uit onze interviews."

Geld

Anthony: "Wat Tom en ik aan *Zwijgen is geen optie* verdienen, is zuurstof: je hebt dat nodig. We zijn in januari 2017 gestart en hebben sinds januari 2018 een bvba. We hebben een boekhoudster die geld kost, maar die ook heel goed is. Telkens we bij haar langsgaan, leren we veel bij. En we hebben allebei *chance* met ons vrouw (*lacht*)."

Tom: "Mijn vrouw werkt voor een uitzendkantoor. Die van Anthony..."

Anthony: "...is pedagoge bij een dienst kinderopvang. Zij weet mij goed op te voeren." (*lacht*). We verdienen nu zelf 1.100 euro netto per maand. En we betalen allebei een huis af. Dat is krap, maar het lukt. Welke extra's we ons kunnen permitteren? Een boek, een film."

Tom: "Zelfs met weinig geld kan je veel wijze dingen doen. Niets zo leuk toch dan een weekend met je gezin in een park in Gent vertoeven,

en dat kost niets. De keuze om te ondernemen was voor mij wel super griezelig. Alleen zou ik het niet gedurfd hebben. Maar je hebt zoveel vrijheid dat ik het iedereen zou aanraden. Ik doe wat ik graag doe, mag kwaliteit leveren en weet dat daar iets tegenover staat."

Anthony: "We zijn interviews gaan doen en het geld is gevolgd. ZIGO is ons sociaal leven en we creëren een financiële waarde op twee manieren: als aandeelhouder en als medewerker die een loon krijgt. Bedoeling is wel dat die 1.100 euro per maand stijgt. We gaan geen mensen aanwerven vooraleer dat op peil staat."

Niet meer van ons alleen

Anthony: "Het eerste jaar deden we veel externe opdrachten, wat zich cash terugbetaalde waardoor we een studio konden huren en goed materiaal konden aankopen. Eens de eerste interviews online, mailde iemand: 'Ik wil jullie geld geven.' Zo begon het doneren. We hebben nu 300 mensen of organisaties (meccassen) die ons minstens 10 euro per maand geven en die voor hun bijdrage elke maand een magische ZIGO-live-avond in De Vooruit, met kaas en wijn, jazz-muziek en interviews extra krijgen."

Tom: "*Zwijgen is geen optie* is niet meer van ons maar van de mensen die we interviewen en wiens verhaal we online publiceren. Zij zitten in de loopgraven, wij geven hen rugdekking en filmen hun verhaal waardoor zij aandacht krijgen.

Leerkrachten gebruiken onze filmpjes, ceo's ontdekken dat onze video's impact hebben op hun omzet. We hebben een mailinglijst met duizenden volgers. Maar het belangrijkste is: we amuseren ons en we leren bij. Mensen zijn een goudmijn aan informatie."

www.zwijgenisgeenoptie.be

GEERT VERBEKE (65)

kunstverzamelaar en bezieler van de Verbeke Foundation in Kemzeke

Tekst GRIET VAN BEVEREN // Foto's FRANÇOIS DE HEEL

Zoals Geert Verbeke vind je er geen twee. Hij is een man met een uitgesproken visie op werken en leven, op mensen en politiek, op geluk en waarden. Wat hem uniek maakt, is dat het niet bij woorden blijft: Geert leeft zijn overtuiging, samen met zijn vrouw Carla. Of hij daar geld mee verdient of niet laat hem siberisch koud.

Geert: "Ik ben begonnen met letterlijk niets in het leven, behalve de overtuiging dat ik het anders wou doen dan mijn vader. Begin jaren tachtig begon ik een zaak in veevoeders en die groeide zo hard dat ik steeds meer en groter vervoer nodig had om bij klanten te gaan leveren. Op een bepaald moment liet ik de veevoeders links liggen en focuste ik me volledig op transport en overslag. Na de eerste oplegger kwam er een tweede, tot er uiteindelijk meer dan dertig op onze terreinen stonden en er ongeveer negentig mensen in dienst waren.

Het was een job die me dag en nacht bezighield, een moeilijk te vinden evenwicht tussen te weinig en te veel werk. De vrachtwagens die 's avonds binnen rijden, wil je 's morgens wel volgeladen weer de baan op sturen. Ik werkte met hart en ziel maar toen ik vijftig werd, voelde ik dat ik nooit zestig zou worden als ik zo voort deed. Ik nam een radicaal besluit en verkocht alles behalve de terreinen.

Ik wist meteen wat ik met die enorme ruimte wou doen: een museum maken om mijn collectie collages en assemblages in onder te brengen. Zoveel schoonheid en kunst wil ik niet voor mezelf houden: kunst delen en mensen laten mee genieten werd mijn nieuwe doel."

Kunst is puur plezier

Geert: "Kunst kopen doe ik puur voor het plezier. Het interesseert me niet of de waarde ervan stijgt of daalt, ik zal ook nooit beleggen. Ik maak mooie kunstwerken zichtbaar en geniet ervan elke keer ik er voorbij loop. Wat moet een mens meer hebben? Ik heb een mini-pensioen als zelfstandige, maar ik kan eten en drinken én ik woon hier op de Verbeke Foundation. Ik ben gelukkig en tevreden. Hoeveel er op mijn rekening staat, weet ik zelfs niet. Wat staat dat geld daar eigenlijk te doen, wat heb je daaraan? Ik steek het veel liever in tastbare schoonheid.

Als mensen me om advies vragen bij het aankopen van kunst zeg ik altijd: koop wat je mooi vindt, los van wat het waard is of welke naam erop staat. Investeer in een bepaalde collectie of verzameling, maar loop niet mee met de kudde. Op geen enkel vlak in je leven trouwens.

Elk stuk uit mijn verzameling is uniek: er zijn er nooit honderd van gemaakt, want dan wil ik ze zelfs niet. Collages spreken me in het bijzonder aan omdat ze letterlijk van niets iets moois maken: papier, stof of ander materiaal scheuren en opnieuw samenbrengen tot iets nieuws... geweldig toch?

Zwijg over politiek, ambtenarij en subsidies. Laat mij maar onafhankelijk zijn, ik heb geen hulp van hogere

hand nodig. We hebben hier bewust geen aansluiting op het elektriciteitsnet of kabeltelevisie. We zorgen met onze 3500 zonnepanelen zelf wel voor stroom. Die onafhankelijkheid is voor mij het hoogste goed in het leven."

Handenarbeid en een Berlingo

Geert: "Een dure Porsche of verre reizen? Nee dankjewel. Ik rijd met een bescheiden Citroën Berlingo omdat die een grote koffer heeft waar ik veel rommel in kwijt kan. Van 's morgens tot 's avonds werk ik met mijn handen, dat is eraan te zien (lacht): bouwen, gras afrijden, sleuren en verhuizen. Het werk is hier nooit klaar maar dat geeft niet. We doen zoveel mogelijk zelf, met ons team van vier en we kunnen rekenen op helpende handen van vrijwilligers. Die vinden we jammer genoeg niet in België, maar wel via het internationale project *Workaway*: kost en inwoon in ruil voor hulp.

De Verbeke Foundation bestaat ruim elf jaar. Het was een gigantische investering, maar behalve een snelle blik op de balans ieder jaar ben ik geen minuut bezig met de opbrengst ervan, ik leef mijn droom. Het is een kwestie van durven en doen. Natuurlijk heb ik tegenslag gekend, veel zelfs. Maar ik heb de gave om die bladzijde snel om te draaien en door te gaan. Noem mij gerust een dwarsligger, daar ben ik fier op want zonder dwarsliggers geen sporen." ◆

"WE ZORGEN MET ONZE
3500 ZONNEPANELEN ZELF
WEL VOOR STROOM. DIE
ONAFHANKELIJKHEID IS VOOR
MIJ HET HOOGSTE GOED IN HET
LEVEN"

DE KUNST VAN DE *Verwondering*

Tekst SUZANNE ANTONIS // Foto's LIEVEN VAN ASSCHE

Plato zei het al: “De verwondering is het begin van filosofie, het zet alles in beweging.” Maar is dat wel zo en romantiseren we die verwondering niet te veel, zeker bij kinderen? OKRA vroeg het aan Kristof Van Rossem (49), filosoof en begeleider van Socratische gesprekken waarin hij ook met kinderen en jongeren aan de slag gaat.

‘Kunnen dieren dansen?’ Het was in een groepsgesprek dat Kristof begeleidde, dat een kind die vreemde vraag stelde. Het antwoord leek aanvankelijk evident maar hoe verder ze erover nadachten, des te moeilijker het werd om een juiste definitie voor ‘dansen’ te vinden. Kristof: “De kinderen kwamen met allerlei opvattingen aandragen. Over een papegaai die zijn kopje beweegt op het ritme van radiomuziek. Ja, dieren kunnen dansen. Nee, want een soldaat stapt ook ritmisch op muziek en hij danst niet, hij marचेert... En dansen doe je voor je plezier, niet op bevel. Je danst uit jezelf... Niet waar, mijn mama en papa gaan elke week naar de dansles, zij hebben dus leren dansen...”

Dat is wat er ook gebeurt in een Socratisch gesprek. Het is een kritisch onderzoek over de waarheid van spontane opvattingen die mensen of kinderen hebben over hun ervaringen. Of dieren kunnen dansen, was niet langer de vraag. Wel: wat is dansen nu eigenlijk? En de verwondering omdat je er geen eenduidig antwoord op vond. Het onderzoek bleef gaande.

De vraag van de tweede orde

Kristof: “Wat in dat groepsgesprek over die dansende dieren gebeurde, was dat er vragen van de tweede orde werden gesteld. Het zijn vragen waar geen antwoord op komt dat juist of fout is maar waarover je van mening kan verschillen. Het zijn vragen naar een begrip eerder dan

naar informatie. Wanneer de eerste vraag van het kind is beantwoord, kan je als ouder een wedervraag over het aangeboorde thema aan hen stellen die de oorspronkelijke vraagstelling wat moeilijker maakt. De kennis die in je eerste antwoord zat, heeft de nieuwsgierigheid van je kind al bevredigd want ze weten nu wat het is. Maar na die tweede vraag zien ze dat er veel meer aan de hand kan zijn. In die houding en met ouders die het voorbeeld geven en de vragen van de tweede orde blijven stellen, kan nieuwsgierigheid tot echte verwondering leiden. Doe het vooral met humor of ironie, zodat je de aandacht van het kind blijft houden. Wellicht zullen ze je eerst wat verveeld afwijzen maar intussen is het zaadje wel gezaaid om verder te gaan dan de eerste orde kwestie. De praktische wetenswaardigheden die hen nieuwsgierig maakten, zijn na een tijdje gekend en niet meer zo interessant. De kunst is om naar de tweede verwondering te gaan en een gevoel te creëren van blijvende fascinatie voor de dingen zoals ze zijn. Wie een wetenschappelijke verklaring kreeg over hoe golven in de zee worden gevormd, kan nog altijd verwonderd zijn over de schoonheid in de beweging van water.”

Kom uit je comfortzone

In onze comfortzone kennen we de voorspelbaarheid van de gebeurtenissen. Als je bijvoorbeeld de sleutel van de deur omdraait, weet je dat die deur zal opengaan. Je hebt die kennis ook nodig, anders word je

gek. Kristof: “Als alles anders zou zijn dan je verwacht, zou dat een wereld van verrassingen zijn.

Mensen kunnen dat niet aan. Kennis is belangrijk om te overleven maar om buiten dat praktische weten te komen, heb je een bredere blik nodig. Want leven is toch méér dan overleven.

Kinderen/jongeren kunnen hun ouders al snel uit hun comfortzone halen. Als ze tot in de vroege ochtend op feestjes blijven of avonden lang op het internet rondhangen, kan je daar op twee manieren op reageren. Ofwel word je kwaad omdat het niet past in jouw praktisch beeld, wat waarschijnlijk de eerste reactie zal zijn. Ofwel vraag je je af hoe dat nu eigenlijk zit met de jongeren van tegenwoordig en wat het verschil is met een volwassene. Vanuit die inbreuk in je comfortzone kan een soort van verwondering ontstaan. Het is iets dat op jonge leeftijd moet aangeleerd worden. Als je beschermd opgroeit en alle mogelijkheden dichtgooit, dan worden de zekerheden belangrijker dan het nieuwe.”

Waarom? Daarom!

Hoe dikwijls bezondigen we er ons niet aan: je kind vraagt ‘Waarom willen sommige mensen een huisdier en anderen niet?’, dan antwoorden we: ‘Daarom’ of ‘Omdat ik het zo zeg’. Het lijkt een tendens te zijn om niet meer in te gaan op de waaromvragen van kinderen. Kristof: “Dat is jammer. Kinderen willen een verkla-

>>

"ALS JE BESCHERMD OPGROEIT
EN ALLE MOGELIJKHEDEN
DICHTGOOIT, DAN WORDEN DE
ZEKERHEDEN BELANGRIJKER DAN
HET NIEUWE"

ring voor de fenomenen die ze meemaken. 'Waarom ziet dat meisje uit mijn klas er anders uit? Uit welke cultuur komt ze en waarom is ze hier en niet daar?' De vragen komen meestal op een moment dat je als ouder wat anders aan je hoofd hebt. Toch is het belangrijk om er je tijd voor te nemen, te beginnen met een degelijke uitleg waarom iets zo is. Maar dan kan je verder doorvragen, met een tweede orde vraag: 'Hoe denk je dat het komt dat mensen zo verschillend zijn?' Hier kweek je kinderen die niet alleen wetenschap belangrijk vinden maar die verder kijken dan dat. Dat kan al op jonge leeftijd gestimuleerd worden. Zeker de kleuterklas is belangrijk want er gaat een heel nieuwe wereld open. Echt filosoferen is het niet maar de geest wordt gevoed met kleuren en geluiden waaruit al die waarom-vragen ontstaan.

De overheid is er volop mee bezig om op didactisch vlak in de klas meer creativiteit toe te laten en de oorspronkelijke verwondering die achter de wetenschap zit terug in de ervaring van kinderen te brengen. Kennis aanbieden maar tegelijk de nieuwsgierigheid van kinderen prikkelen dat het toch iets méér is dan het eerste antwoord. De middeleeuwen zijn bijvoorbeeld misschien niet (zoals de juf zegt) in 500 begonnen en in 1500 geëindigd! Hoe dat juist zit, is een blijvende bron van onderzoek.

>>

Als een jong kind iets vraagt als 'Kunnen hondjes ook verliefd zijn?' dan vinden volwassenen dat vaak schattig. Wij menen immers beter te weten. Ik vind dat niet zo respectvol want doorheen die verwondering is het kind wel zijn denken aan het vormen. Hier is gewoon doorvragen over hun eigen opvattingen vruchtbaarder dan een ontroerde aai over de bol van het naïeve kind. Vraag hen: 'Waaraan herken je een verliefde hond?' En misschien heeft het kind gelijk!"

Verwondering is niet altijd positief

Dikwijls denken we dat kinderen van nature verwonderd zijn – en dus ook een beetje filosoof – maar dat is de positieve benadering van verwondering. Kristof: "Ze zijn evengoed verbijsterd als ze zien wat mensen

elkaar kunnen aandoen. Oorlog, echtscheiding... het haalt ze uit hun comfortzone. Het raakt ze en tegelijk fascineert het ze dat bijvoorbeeld twee mensen elkaar zoveel jaren graag hebben gezien en dan toch uit elkaar gaan. Het nodigt hen uit om na te denken over wat er allemaal bij de werkelijkheid hoort. Het is een confrontatie, een soort van stilvallen omdat ze iets over het hoofd hebben gezien.

Toch blijft verwondering vooral iets fascinerend, waarvan de basis wordt gelegd in de eerste levensjaren. Dat het kind voelt dat het er mag zijn op deze wereld, een nabijheid ervaart en zich oké voelt. Daar wordt het ontvankelijk voor schoonheid en voor het grote wonder dat het leven zelf is." ◆

MEER INFO

Info over lezingen en workshops van Kristof Van Rossem op www.socratischgesprek.be
Heb je interesse in de volgende opleiding 'Filosofisch gespreksleider voor kinderen en jongeren', stuur dan een mailtje naar kristof@socratischgesprek.be

DEEP BRIDGE PRESENTEERT IN SAMENWERKING MET RTL LIVE ENTERTAINMENT

HET GROOTSTE KERSTFEEST VOOR DE HELE FAMILIE!

MET **PAUL MICHIELS**

SILVY DE BIE

WIM SOUTAER

IAN THOMAS

TINNE OLTMANS

REGIE **MARK TIJSMANS**

EN VELE ANDEREN

THE CHRISTMAS SHOW

FAMILY TICKET
€110 VOOR 4 PERSONEN*

ZONDAG 23 DECEMBER > LOTTO ARENA ANTWERPEN

TICKETS DEEPBRIDGE.BE OF 070 345 345

MET DE STEUN VAN DE BELGISCHE TAX SHELTER

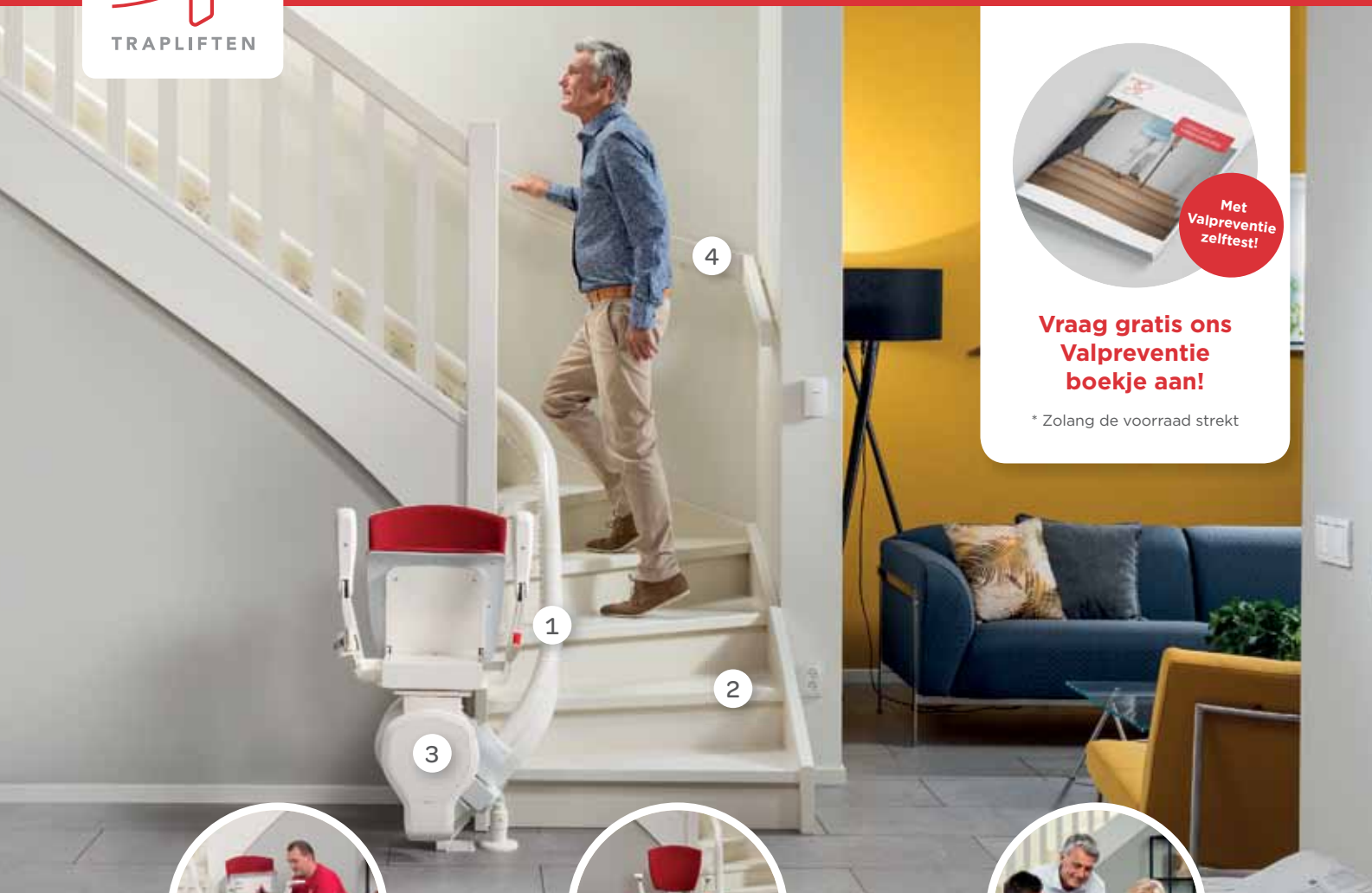
(MAX. €0,30/MIN.)

blowUP media | MENT | GAZET VAN ANTWERPEN | ctv | gallop | h | D

PROFITEER NU VAN 15% KORTING MET DE CODE OKRADEEPBRIDGE

*FAMILY TICKETS ZIJN NIET CUMULEERBAAR MET ANDERE KORTINGEN.

Met
Valpreventie
zelftest!

**Vraag gratis ons
Valpreventie
boekje aan!**

* Zolang de voorraad strekt

Slechts 48 uur levertijd!

Dankzij onze unieke technologie kunnen wij zowel rechte als gebogen trappen binnen 48 uur van een traplift voorzien!

- 1 Dunste enkele rail ter wereld
- 2 Brede kant van de trap blijft vrij
- 3 Volledig opklapbaar
- 4 Uw trapeuning blijft zitten

Niet goed = geld terug

Bent u niet tevreden met uw Otolift? Geen probleem. Wij bieden u een unieke niet-goed-geld-terug-garantie aan op de Otolift Modul-Air.

• Marktleider in de Benelux

• Alle keuze in trapliften, nieuw en gebruikt

Bel gratis 0800 59 003 of ga naar www.otolift.be
voor een gratis thuisadvies of om kosteloos onze brochure te bestellen.

Al meer dan 11.000 trapliften van Otolift in België!

TOOSTEN OP EEN JAAR VOL VERWONDERING

Tekst KATRIEN VANDEVEEGAETE

We zijn met velen in de weer om jou iedere maand een krachtig OKRA-magazine te bezorgen. Vandaag komen er evenveel wensen voor een schitterend 2019 je richting uit. Dat het boordevol mag zitten met kleine en grote dingen om verwonderd over te zijn. Doe daar bovenop een portie dankbaarheid en uitdaging om op zoek te gaan naar meer en je bent klaar voor 365 nieuwe dagen!

HERMAN, LID VAN DE REDACTIERAAD

“De pure vreugde van kleinkinderen die over mijn kwetsbare ouderdom een zachte deken leggen. Ik wens het je toe in 2019.”

NIEK, MEDEWERKER OKRA

“Mijn zeepbellenblazende zoontjes, hun verwondering over een zeepbel, verwondert mij dan weer. Ik wens je de onschuldige verwondering van een kind.”

ANNE, LID VAN DE REDACTIERAAD

“Diepe verwondering blijft aan je geheugen kleven, een toevallig beeld dat is ingebrand. Mijn wensen voor 2019: onbevangen ogen en een open geest, zodat verwondering z'n weg kan vinden.”

KATRIEN, MEDEWERKER OKRA

“De kracht van humor kan me elke keer weer verwonderen. Met de nodige zelfrelativering toch kunnen zeggen wat je belangrijk vindt, ik hou ervan. Mag ik je dan ook veel zelfrelativering en humor wensen voor 2019.”

GEERT, LAY-OUT OKRA-MAGAZINE

“Hoe de kunstenaar Jerry Kowalsky dit beeld volledig uit karton heeft opgebouwd, vind ik knap gedaan. Ik wens de lezer het mooie in het gewone.”

BENJAMIN, MEDEWERKER OKRA

“Eén en al verwondering, dat voelde ik, bij het zien van de natuurpracht in het westen van Canada. Niet moeilijk, zo adembenemend mooi is het er. Minder makkelijk is om dezelfde mate van verwondering te voelen bij de dingen dichterbij ons heen, bij wat we al kennen. Toch wens ik net dat iedereen toe in het nieuwe jaar, want zulke momenten zijn misschien nog meer waard.”

LISELOT, RECLAMEREGIE OKRA-MAGAZINE

“Even stilstaan bij iets wat altijd gewoon leek, je ervaart het nu als klein wonder. Daardoor ben je overdonderd, je voelt niet de behoefte om iets te zeggen, je bent er een beetje stil van. Ik wens je alles wat je hart begeert. Dat je mag genieten van alle kleine dingen in het leven!”

LIES, MEDEWERKER OKRA

Everything you can imagine is real (Picasso).
Ik wens je dat je ook in 2019 alle registers van de verbeelding mag opentrekken.

MARK, ALGEMEEN DIRECTEUR OKRA

“Hoe wonderbaarlijk is het niet dat er ooit iemand op het idee gekomen is om bonen van een plant te plukken, deze te drogen, vervolgens te malen, water te koken en hiermee een aftreksel maken. Hoeveel mislukkingen en bijstellingen aan het brouwproces zouden er al de eeuwen al niet geweest zijn. De evolutie van de mensheid is te lezen in dit ene kopje koffie. Verwondering zit vaak in bijzonder kleine dingen... maar al te vaak gaan wij hieraan voorbij en vinden dit evident.”

GRIET, EINDREDACTIE OKRA-MAGAZINE

“Soms komen je zegeningen zomaar uit de lucht vallen. Vergeet dus niet om af en toe eens naar boven te kijken. Ik wens je een open blik en net genoeg vallende sterren om je gelukkig te voelen in 2019!”

UITZONDERLIJKE AANBIEDING

GENIET NU VAN 30% KORTING OP TEVE-BLAD

€4,08/mnd

+ 2 EXTRA
PUZZELPOCKETS

PROFITEER NU VAN DIT AANBOD

Surf snel naar teveblad.be/30procent

**TeVe
BLAD**

WE VERZEKEREN JE DAT JE BIJ ONS WELKOM BENT, PIEPJONG OF STOKOUD

MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen, verzekeringsonderneming met maatschappelijke zatei in België en toegelaten onder nummer 150/01 om de tak 'ziekte' te beoefenen. Bij betwisting gelden enkel de algemene voorwaarden. Ondernemingsnummer 0851.601.503.

We verzekeren je dat we hét
CM-Hospitaalplan voor jou hebben.
Bereken nu jouw voordeel op cm.be/hospitaalplan
CM. Jouw gezondheidsfonds.

CM. Hoe gaat het met u?

Slow travel

DUURZAAM REIZEN WINT LANGZAAM TERREIN

Tekst BENJAMIN PONSARTS // Foto SHUTTERSTOCK

Hoe langer hoe meer mensen hebben genoeg van massatoerisme en willen op een authentieke manier reizen. *Slow travel*, een vorm van duurzaam toerisme, sluit aan bij dat idee. Het geeft meer ruimte aan beleving, diepgang en verwondering, met oog voor de lokale maatschappij. “*Slow travel* raakt meer en meer ingeburgerd”, erkent ook Jan van der Borg, professor gespecialiseerd in toerisme. “Maar is het wel verzoenbaar met een hoger aantal toeristen?”

Slow travel past binnen een grotere beweging die pleit om de dingen aan een trager tempo te doen. Het begon allemaal met *slow food*, een initiatief dat eind jaren tachtig ontstond in Italië als verzet tegen de opkomende fastfoodcultuur. Kwaliteit boven kwantiteit, daar gaat het in essentie om. Steeds vaker is dat ook de leidraad voor mensen die op reis gaan. “Met *slow travel* wordt een vorm van toerisme bedoeld die dicht bij de plaatselijke bevolking staat, met een zo gering mogelijke ecologische voetafdruk en tegelijk een zo groot mogelijke economische return voor de lokale samenleving”, verklaart Jan. “Je verplaatst je dus met tragere, duurzame vervoersmiddelen, je eet lokale gerechten en neemt de tijd om een plek echt te ontdekken.”

Dat de vraag naar dit soort reizen toeneemt, hoeft niet te verbazen volgens Jan. “Meer aandacht voor duurzaamheid is een breed maatschappelijk fenomeen, logisch dus dat mensen er ook bij de keuze van hun reis rekening mee houden. De culturele meerwaardezoeker vindt zich ook niet in de massatoeristische bestemmingen, maar verkiest een unieke beleving. Authenticiteit is langzaam maar zeker de norm aan het worden voor toeristen.”

Beperkt aanbod

Alleen hinkt op veel plaatsen de toeristische industrie nog achterop. “Het is zoals met de elektrische auto: pas nadat bleek dat meer en meer mensen interesse toonden, heeft de gevestigde auto-industrie er zijn reserves voor opzijgezet. De

toeristische sector zal dus ook moeten volgen. Er is nu al een aanbod, maar dat is niet altijd even betrouwbaar. Labels als *slow travel*, *ecotravel*, *responsible travel* zijn soms niet meer dan een marketing-instrument, bedoeld om de milieubewuste reiziger aan te trekken. Gelukkig doorprikken de mensen die valse aanbiedingen steeds makkelijker.”

Het is in ieder geval duidelijk dat doorgaan met het massatoerisme zoals we dat vandaag kennen, geen optie is. Steden als Barcelona, Venetië en Amsterdam kreunen onder de toeristen. “*Slow travel* kan zeker een manier zijn om die overlast te verlichten”, gelooft Jan. “Zo kan er ingezet worden op nieuwe toeristische routes, weg van de drukst bezochte plekken en met gidsen die een meerwaarde bieden. Werk maken van alternatieven kan de druk doen afnemen.”

Bovendien staat *slow travel* niet per definitie gelijk aan goedkoop reizen. Dat betekent dat duurzaamheid economische groei niet in de weg hoeft te staan. “Vroeger hoorde je wel eens dat die twee niet samen gingen, maar dat is een valse keuze. Het is integendeel het economische model van massatoerisme dat steeds meer onder druk komt te staan. Schaalvoordelen zijn tegenwoordig minder doorslaggevend,

"MEER AANDACHT VOOR DUURZAAMHEID IS EEN BREED MAATSCHAPPELIJK FENOMEEN, LOGISCH DUS DAT MENSEN ER OOK BIJ DE KEUZE VAN HUN REIS REKENING MEE HOUDEN"

"VANDAAG ROEPT
MASSATOERISME IN
BEPAALE STEDEN EN
DORPEN STEEDS MEER
WEERSTAND OP BIJ DE
LOKALE BEVOLKING. ALS
ER NIKS VERANDERT,
IS HET TEN DODE
OPGESCHREVEN"

het is de exclusiviteit die de waarde bepaalt. Ik maak terug een vergelijking met auto's: je kan er dure produceren en er niet veel van verkopen, maar toch meer winst maken dan een concurrent die produceert voor de massa. Dat geldt ook voor vakanties."

Zoeken naar evenwicht

Toch kan je je ook vragen stellen bij de doorbraak van duurzaam toerisme. "Slow travel raakt meer en meer ingeburgerd. Maar is het wel verzoenbaar met een hoger aantal toeristen? Op wereldniveau zal het aantal reizigers tussen nu en 2030 nog verdubbelen. Als die allemaal duurzaam gaan reizen dan wordt de essentie van de formule ondergraven en is er van duurzaamheid geen sprake meer. De uitdaging voor de reiserwereld is om dat in goede banen te leiden. Op sommige plekken wordt nu al gezocht naar een ander toeristisch model.

Daarbij komt het erop aan een evenwicht te vinden tussen duurzaamheid en grootschaligheid. *Slow travel* en andere vormen van duurzaam reizen kunnen dus dienen als voorbeeld."

Voor Jan bestaat er echter geen twijfel over: om toerisme écht duurzaam te maken, zijn hardere maatregelen onvermijdelijk. "Je kan toeristen spreiden in ruimte en tijd, maar ook een beperking van het aantal toeristen kan in sommige gevallen noodzakelijk zijn. We moeten ernaar streven om de capaciteiten van bestemmingen zo optimaal mogelijk te gebruiken. Toerisme Vlaanderen is wat dat betreft op de goede weg: het tracht de toeristenstroom te sturen door verschillende vormen van toerisme en transport te promoten en een divers accommodatie-aanbod aan te prijzen."

Bewuster reizen

Ook de ongemakkelijke waarheid dat vliegen veel te goedkoop is in verhouding tot de milieu-overlast die het veroorzaakt, gaat Jan niet uit de weg. "Ik ga binnenkort met mijn studenten op excursie naar Venetië. Eén ervan heeft vliegkaartje en gaat met de trein. Hij betaalt voor een heen-en-terugticket 250 euro, terwijl het met het vliegtuig voor 70 euro kan. Dat is niet meer logisch. De lusten gaan naar de luchtvaartbonzen en de lasten naar de maatschappij. Er moet dringend

een CO₂-taks komen. Zo gaan mensen ook bewuster reizen. Nu gebeurt dat te weinig. In Venetië heb ik 's zomers al vaak genoeg gezinnen met jonge kinderen zien rondlopen als zombies bij veel te hoge temperaturen. Dan denk ik altijd: 'Hadden jullie niets leukers kunnen doen?' Bijvoorbeeld een vakantie iets dichterbij huis, aan de kust."

Niet alleen in het belang van het milieu maar ook in het belang van het toerisme zelf moet er dus zo snel mogelijk een andere weg ingeslagen worden. "Er is een mentaliteitswijziging nodig in de toeristische industrie. Nu heerst er nog

een hoerastemming wanneer het aantal toeristen is gestegen. Terwijl je zou moeten durven communiceren dat het aantal toeristen niet gestegen is, maar de tevredenheidsscores en de bijhorende werkgelegenheid net wel. Vandaag roept massatoerisme in bepaalde steden en dorpen steeds meer weerstand op bij de lokale bevolking. Als er niks verandert, is het ten dode opgeschreven."

brailleliga
stichting voor de blinden

Draag bij aan hun toekomst

Steun personen met een visuele handicap,
tijdens uw leven of zelfs nadien.

EEN LEGAAT

Met een legaat, zet u uw vrijgevigheid en solidariteit kracht bij. Door al uw bezittingen of een deel ervan aan de Stichting voor de blinden na te laten, biedt u aan meer dan 15.000 blinde en slechtziende personen in België de mogelijkheid om een zelfstandig leven te leiden.

EEN OPGEDRAGEN FONDS

U een opgedragen fonds oprichten dat uw naam draagt. Het zal een project helpen financieren dat u nauw aan het hart ligt. Zo houdt u tevens uw nagedachtenis levend.

T +32 (0)2 533 33 16

stichting@braille.be

brailleliga
stichting voor de blinden

HET CULTURELE EN CULINAIRE LEVEN VAN EEN BEKENDE VLAMING. DEZE MAAND:

Jan Schepens

ACTEUR

Tekst BENJAMIN PONSARTS // Foto HANS HUYLEBROECK

“Vanaf 19 december is *De grote boze vos en andere verhalen* in de bioscoop te zien, een tekenfilm die ik echt kan aanraden. Ze bestaat uit drie grappige verhalen die de lotgevallen vertellen van een aantal dieren op een boerderij. Ik heb mijn stem geleend aan een ietwat domme vos die graag angst-aanjagend wil zijn maar daar niet in slaagt. Er zit humor in voor iedereen. Op de avant-première lachte mijn zoontje van vijf zich te pletter met de slapstick, terwijl mijn tienerdochter van de absurde passages hield. Ook volwassenen kunnen hier van genieten. Deze film zal zeker niet als een verplichting aanvoelen voor (groot) ouders die met hun kinderen gaan kijken.

Ik ben best een grote film liefhebber. Films kunnen ontspannend zijn, maar de sterkste zijn voor mij degene die als een splinterbom in je lijf blijven zitten en nog dagenlang nazinderen. Ik ben altijd op zoek naar dingen die mij raken. Daarom heb ik een beetje een wrang gevoel bij vele televisieseries. De makers vertrekken van een goed idee dat ze vervolgens uitmelken over eindelijk veel seizoenen. Ik herinner me nog de serie *Lost*, over een

vliegtuig dat neerstort op een mysterieus eiland. Dat verhaal ging nergens naartoe, dan voel je je toch bij de neus genomen. Onze tijd op aarde is beperkt en die vul ik dan ook liefst zo nuttig mogelijk in. Ik ben wel beginnen kijken naar *La casa de papel*, een Spaanse reeks over een bankoverval, omdat ik wist dat het om een duidelijk afgerond verhaal ging.

Ik lees ook veel, vooral non-fictie. Ik leer graag bij over van alles en nog wat. Een boek dat me op zoveel vlakken geraakt heeft, is *Man's Search For Meaning*, van Viktor Frankl, een Joodse psychiater. Het dateert uit 1946 en bestaat uit twee delen. In het eerste deel beschrijft de auteur de gruwel die hij zag toen hij vast zat in een concentratiekamp. Maar ook op die wrede plek zag hij dat mensen erin slaagden te overleven, daar zich vast te klampen aan een lichtpuntje. Het inspireerde hem tot een nieuwe vorm van psychotherapie, beschreven in deel twee. Zo wordt het toch nog een hoopgevend verhaal. WO II wordt soms omschreven als een zwarte bladzijde in de geschiedenis. Maar dat klinkt te

makkelijk voor mij: met zulke woorden wordt eerder een afstand gecreëerd, alsof we de bladzijde zomaar kunnen omslaan. Ik vind dat je die geschiedenis moet beleven. Door zo'n boek te lezen, kom je dichterbij de echte ervaring, voel je het bijna.

Ook als ik op restaurant ga, is het verhaal belangrijk voor mij. Het begint met lekker eten, maar ik hou er ook van als je voelt dat over het interieur nagedacht is, het personeel iets vertelt met de ogen en je binnenhaalt alsof je een koning bent. Ik heb ooit eens ongelooflijk goed gegeten in Publiek, een toprestaurant in Gent. Maar als het verhaal goed zit, kan een gewone brasserie me evenveel bekoren.”

Jans kant-en-klare tips

Restaurant: *Bottarga*. “Goeie brasseriekost. Beetje nostalgie voor mij, want we komen hier al heel lang.” *Albert I-promenade 64, 8400 Oostende - 059 80 86 88 - www.bottarga.be*

Boek: *Het geheim van mijn man* van Liane Moriarty. “Hou van de psychologische doorlichting van de personages, iets waar deze schrijfster zo goed in is.”

Film: *Dead Pool*. “Film met Ryan Reynolds, een van mijn favoriete acteurs. Politiek incorrect maar indrukwekkend grappig.”

10 OM NIET TE MISSEN

1 DE HEMEL VERSLINDEN*

Dit nieuwe boek van Paolo Giordano, bekend van *De eenzaamheid van de priemgetallen*, omspannt twintig jaar en vier levens. Het is een episch en intens verhaal over verbondenheid, liefde, familie en de eeuwige zoektocht naar zingeving. Hoofdpersonage Teresa brengt samen met haar vader iedere zomervakantie door op het Italiaanse platteland. Ze leert er drie halfbroers kennen: Nicola, Tommaso en de zonderlinge maar charismatische Bern. Maar Teresa zal snel ontdekken dat niets is wat het lijkt en haar idyllische zomers, die ze steeds vaker met Bern doorbrengt, komen tot een abrupt einde. De jongens worden volwassen en hun vriendschap wordt tot het uiterste getest door hun tegenstrijdige visies op de wereld en hun conflicterende overtuigingen.

Paolo Giordano, *De hemel verslinden - De Bezige Bij*

3 HAPPY XMAS*

Wie Eric Clapton zegt, denkt aan blues-, rock- en popmuziek en uiteraard aan *Tears in Heaven*, het wondermooie nummer over zijn overleden zoontje. De singer-songwriter is niet meteen de artiest die je associeert met kerstmuziek, maar toch heeft hij nu een kerst-cd uit. Op het album staan klassiekers, zoals *White Christmas* en *Silent Night*, minder bekende kerstnummers en met *For Love On Christmas Day* ook één nieuw lied van eigen makelij. Eric Clapton brengt ze allemaal samen onder een blues-sfeertje en drukt zo zijn eigen stempel op het kerstgenre.

Eric Clapton, *Happy Xmas* - Universal Music

4 HET BESTE METAAL

Frontzanger Wannes Cappelle trad met zijn band Het Zesde Metaal de afgelopen tien jaar meer dan vijfhonderd keer op. Doorheen de jaren werden ze een gevestigde naam in het Belgische muziklandschap. In afwachting van nieuw materiaal blikte de band met dit dubbelalbum terug op het beste van dat eerste decennium. De perfecte introductie voor wie de band nog niet (zo goed) kent, terwijl nooit eerder uitgebrachte nummers en opnames van concerten ook de doorwinterde fan zullen aanspreken.

Het zesde metaal, *Het Beste Metaal* - Unday Records

5 MANNEN IN GEEL EN GROEN**

Terwijl ze vroeger de podiumplaatsen van elkaar afsnoepten, delen Lucien Van Impe en Freddy Maertens binnenkort broederlijk het podium. Onder begeleiding van Filip Osselaer - auteur van boeken over de twee voormalige topcoureurs - spreken ze over hun leven en de koers. Lucien en Freddy keren terug naar hun kindertijd, de krantenrondes, de eerste kermiskoersen, hun liefde voor Rita en Carine, de eerste zeges en het besef dat ze grote renners kunnen worden. Ze hebben het over de overwinningen, over de nederlagen, over vallen en opstaan, over opgroeien in de jaren zestig en groot worden in de jaren zeventig. Samen blikken ze terug op de Tour De France van 1976, het absolute hoogtepunt: Lucien wint geel, Freddy groen. Maak je op voor een vertelling vol humor en heroïek, doorspekt met live-muziek.

Op verschillende locaties in Vlaanderen - www.koortzz.be/nl/agenda - 09 328 04 35

2 PORSCHE 70 YEARS**

Dit jaar viert het legendarische automerk Porsche zijn zeventigste verjaardag. In 1948 brachten Ferdinand en zijn zoon Ferry Porsche voor het eerst een kleine sportwagen op de markt, gebaseerd op de Volkswagen die ontwikkeld werd door Ferdinand. De Porsche 356 won meteen de eerste wedstrijd waaraan hij deelnam. Sindsdien groeide het sportwagenmerk uit tot een van de meest succesvolle ooit. Op deze tentoonstelling krijg je een volledig overzicht van de geschiedenis van het merk, verteld aan de hand van meer dan vijftig unieke modellen en racewagens.

Autoworld, Brussel - Nog t.e.m. 27/01/19 - www.autoworld.be - 02 736 41 65

6 DE COLLEGA'S 2.0**

De legendarische televisieserie *De Collega's* komt dankzij deze film van regisseur Jan Verheyen opnieuw tot leven, zij het in een hedendaags jasje. Voor de originele collega's - zoals René Verreth, Jaak Van Assche en Nora Tilley - is slechts een bijrol weggelegd. Het zijn nieuwe Collega's die de film dragen, waaronder Ben Segers, Veerle Dobbelaere en Steph Goossens. Wanneer deze Collega's een nieuw diensthoofd krijgen, die de slabakkende afdeling wil laten samenwerken, stoot dat op onverschilligheid en verzet. Als ultimatum neemt hun nieuwe chef hen dan maar mee op teambuildingsweekend, waar blijkt dat er meer op het spel staat dan eerst gedacht.

Vanaf 12/12 te zien in de bioscoop

7 BERTA ISLA*

Dit boek gaat over twee jonge mensen, Berta en Tomás, die elkaar ontmoeten in Madrid en al snel besluiten de rest van hun leven samen door te brengen. Wanneer Tomás in Oxford gaat studeren, trekt hij met zijn aangeboren gevoel voor talen en accenten de aandacht van een mysterieuze overheidsinstantie die zijn talent goed zou kunnen gebruiken. Maar Tomás ziet een andere toekomst voor zichzelf. Totdat hij op een dag een stomme fout maakt die gevolgen zal hebben voor de rest van zijn leven en dat van Berta. Als hij naar Madrid terugkeert om met haar te trouwen, weet hij dat alles veranderd is. Met onfeilbare kennis van de menselijke geest onderzoekt de gelauwerde Spaanse schrijver Javier Marías in deze roman een relatie die gedoemd is tot heimelijkheid, schijn, wrok en hopeloze loyaliteit.

Javier Marías, Berta Isla – Meulenhoff

8 INCA DRESS CODE. PRACHT EN PRAAL UIT DE ANDES

Deze unieke tentoonstelling zoomt in op de wonderbaarlijke klederdracht van de Inca's, het befaamde indianenvolk uit het Zuid-Amerikaanse Andesgebied. Ze biedt een uitgelezen kans om de verfijnde weefkunst, de kleurenpracht van textiel en pluimen, en schitterende sieraden in goud, zilver en schelp te bewonderen. Tegelijk ontdek je hoe het dagelijkse leven van de Inca's eruitzag. Dat doe je bovendien in een prachtig ingeklede ruimte, met architectuur uit de Andes, katoenvelden en graven. Voor de jongste bezoekers zijn er een parcours op maat en educatieve animaties voorzien.

Museum Kunst & Geschiedenis, Brussel - www.kmkg-mrah.be - 02 741 73 31

© KMKG

9 JIJ & IK EN AL HET MOOIS OM ONS HEEN*

Kinderen zijn vaak gefascineerd, verwonderd door de natuur. Urenlang kunnen ze spelen met steentjes, schelpen zoeken, insecten bestuderen, naar de sterren turen... Dit (voorlees)boek vat die fascinatie in woord en beeld, op maat van kinderen. Riet Wille selecteerde met veel zorg een kleine honderd gedichten over bloemen, bomen, zee, bergen, dieren en seizoenen. Ze bundelde poëzie van onder anderen Bart Moeyaert, Annie M.G. Schmidt en Hans Andreus. Tussen de gedichten zit ook af en toe een rijmend raadsel, iets om samen met je (klein)kinderen het hoofd op te breken. De prachtige illustraties van Martijn van der Linden maken het plaatje compleet.

Riet Wille (auteur) en Martijn van der Linden (illustrator), Jij & ik en al het moois om ons heen - Davidsfonds/Infodok

10 THE CHRISTMAS SHOW**

Kerstmagie voor de hele familie, dat is wat deze show in petto heeft. Paul Michiels, Wim Soutaer, Ian Thomas, Silvy De Bie, Tinne Oltmans en vele anderen nemen je mee op een onvergetelijke reis naar Winterwonderland, met randanimatie, spektakelmomenten, spetterende choreografieën en prachtige muziek, gebracht door een live band die alle stijlen aankan: pop, crooner, musical of jazz, als het maar de kerstsfeer aanzwengelt.

Lotto Arena, Antwerpen - Op 23/12 om 17.00 uur - www.deepbridge.be/christmas

* Win met het kruiswoordraadsel! Kijk op blz. 52
** Win met het ledenvoordeel! Kijk op blz. 54

"ALS JE BEWUST OP ZOEK GAAT NAAR HET GOEDE, KIJK JE ANDERS NAAR HET LEVEN"

DAVID VAN REYBROUCK BRENGT BUNDEL UIT MET ODES AAN WAT HEM DIERBAAR IS

Tekst BENJAMIN PONSAERTS // Foto LENNY OOSTERWIJK

Een ode aan de nachtelijke autorit, aan de jaloezie of aan de poetsvrouw: in *Odes* bezingt David Van Reybrouck de lof van de grote en kleine dingen des levens, van bekende en minder bekende mensen. Zo blaast hij een wat vergeten genre nieuw leven in. "Schaamteloos enthousiasme delen, gul bewieroken. We durven dat bijna niet meer te doen."

"Deze bundel verzamelt odes die ik tussen 2015 en 2018 schreef voor *De Correspondent*, een online platform voor constructieve journalistiek. De hoofdredacteur wou me eerst een column geven. Toen we samen het voorstel bespraken, concludeerden we dat journalistiek niet altijd louter kritisch maar ook lyrisch kan zijn. Zo kwamen we tot het idee om odes te brengen, om het goede te bezingen. Er zijn sowieso genoeg columns, vind ik. Mijn odes ventileren ook wel eens een mening, maar het is toch altijd meer een zoektocht, een vorm van poëzie. Een column gaat recht op zijn doel af, dat is een kanaal. Een ode is een meanderende rivier in de leemstreek.

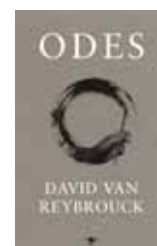
De onderwerpen zijn zeer divers: van de dood van Leonard Cohen over littekens en herinneringen aan de tijd toen ik veel ging liften, tot schilderijen van William Turner. Ik denk dat het vaak gaat over schoonheid, al wat me door zijn schoonheid troost kan bieden. Veelal is het meest troostrijke dat wat niet expliciet wil troosten. Een kunstenaar die zijn wanhoop heeft neergeschilderd, kan vaak meer troost geven dan iemand die dat heel expliciet wil doen. Misschien is liefde ook wel een sleutelterm als het over dit boek gaat. Het is telkens geschreven vanuit een soort liefde, gulheid, enthousiasme. Schaamteloos enthousiasme

delen, gul bewieroken. We durven dat bijna niet meer te doen. Zeker journalisten niet, het lijkt alsof ze schrik hebben dat ze zo minder professioneel zouden overkomen.

Het schrijven van odes heeft dan ook iets met mij gedaan. Als je bewust op zoek gaat naar het goede, kijk je anders naar de dingen. Je wordt guller, genereuzer, dankbaarder. Ik hield in mijn gsm ook een lijstje bij met mogelijke onderwerpen. Ik heb er nog honderden niet behandeld. Ik voegde gisteren zelfs nog een onderwerp toe: een ode aan het verdwalen, wat in mijn ogen niet altijd een probleem hoeft te zijn maar ook zijn goede kanten heeft. Zoals je merkt: mijn blik op de wereld is een stuk warmer geworden. Het is zo'n mooi genre. Ik kan iedereen aanraden om odes te gaan lezen, maar nog veel meer om er zelf te schrijven. Bewust stilstaan bij wat goed is, helpt je ook om de moeilijker momenten van het leven aan te kunnen.

Het hoort bij de meest intieme dingen die ik al gepubliceerd heb, maar vreemd genoeg herkennen veel mensen zich er in, betekenen ze voor velen iets. Hoe intiemer de ode, hoe meer die online gedeeld werd. Opmerkelijk toch. Door het persoonlijk te maken, maak je het ook universeel, geloof ik." ♦

"ELKE ODE IS
GESCHREVEN
VANUIT EEN SOORT
LIEFDE, GULHEID,
ENTHOUSIASME"

David Van Reybrouck,
Odes
De Bezige Bij,
Amsterdam, 2018,
208 blz., 24,99 euro

Win met het
kruiswoordraadsel.
Kijk op blz. 52.

EEN FEESTJE VOOR geluksvogels

Tekst GRIET VAN BEVEREN // Foto's PAND ZESTIEN

De vogels van Sint-Niklaas weten waar ze neerstrijken de komende maanden: bij Pand Zestien in de Dr. Verdurmenstraat. Daar staat een heerlijk banket op ze te wachten, boordevol lekkers dat uit een sprookje lijkt te komen. Taarten vol vogelzaad, cupcakes om de winter mee door te komen en water in feestglazen. Creëer jij ook zo'n feestmaal voor de vogeltjes in je tuin? Ik wed dat vogels én burens verwonderd zullen opkijken!

Benodigheden

- allerlei bakvormen
- spuitzak
- kookpot
- taartstaanders
- oud servies

Ingrediënten

- vogelzaad en zonnebloempitten
- apennootjes
- frituurvet
- veenbessen
- takjes rozemarijn of den

WERKWIJZE

Smelten

Breng het frituurvet ruim op voorhand op kamertemperatuur. Neem een hoge kookpot en smelt het vet op een laag vuurtje totdat het zacht genoeg is om te mengen.

Let op! Laat het frituurvet niet volledig smelten want dan zal je langer moeten wachten om het te doen stollen straks.

TIP!

Gebruik je een springvorm? Zorg dan dat het vet niet te lopend is. Anders loopt het er langs onderen zo weer uit.

Roeren

Voeg de vogelzaadjes toe aan het vet en roer alles goed om tot een smeuijge pasta. Kies een bakvorm en vul die met het mengsel.

TIP!

Hou je van kleine vormen? Gebruik dan kleine zaadjes om elke holte perfect te vullen.

Stollen

Laat het geheel nu rustig stollen. Wil je het stollingsproces versnellen? Zet je gevulde bakvormen dan in de koelkast tot alles opgesteven is. Laat daarna even op kamertemperatuur komen en ontvorm je gebakjes.

Leg je taartjes op een schoteltje of op een taartstaander.

Versieren

Misschien is dit wel het meest uitdagende stuk van je hele creatie...

Blijf geduldig en hou vol!

Vul je spuitzak met zuiver frituurvet zonder zaadjes. Kneed het vet zacht zodat het door de spuitmond geraakt. Spuit het daarna zoals slagroom op je taartjes. Wissel toefjes en rondjes met elkaar af.

Versier de witte afwerking met rode veenbessen, dat zorgt voor een winters kleurencontrast.

Krijg je er maar niet genoeg van? Maak dan slingers van apennotjes en veenbessen. Drapeer de slinger over de tafel en breng zo verbinding tussen al je gebakjes en versiering.

Fluit op je vingers, roep 'aan tafel' en geniet van je gasten!

Idee en uitvoering:
PAND ZESTIEN
Dr. Verdurmenstraat 16,
9100 Sint-Niklaas
www.pandzestien.be

De traplift die ontzorgt

“Dankzij de traplift kunnen mijn ouders nog een tijd thuis blijven wonen”

De eerste 25 jaar van mijn leven hebben mijn ouders met veel liefde voor mij gezorgd. Maar nu zijn de rollen omgedraaid. Ze lopen tegen de 80 en hun gezondheid en fysiek, met name die van mijn moeder, gaat achteruit. Traplopen werd een steeds grotere uitdaging. De angst dat ze iets zou kunnen overkomen in hun eigen huis werd te groot.

We hebben overwogen om mijn ouders naar een gelijkvloerse woning te verhuizen, maar eigenlijk is dat geen optie. Ze wonen hier al 50 jaar met veel plezier en kennen iedereen uit de buurt. Het doet ze juist deugd om in hun rijke sociale omgeving te blijven wonen.

Onderhoudsplicht

En voor een rusthuis is het nog te vroeg. Mijn ouders zijn daar nog te fit voor. Bovendien kan het rusthuis een behoorlijke aanslag zijn op mijn eigen portemonnee. Door de onderhoudsplicht kunnen de kinderen aangesproken worden om bij te dragen in de kosten als het inkomen van de ouders niet voldoende is. Begrijp me niet verkeerd, ik zorg met alle liefde voor hen zoals ze ook voor mij gezorgd hebben, maar dit zou een grote extra kost zijn.

Subsidie

Het meest ongerust was ik over de trap. Eén misstap of een verkeerde beweging en ze zouden kunnen vallen. Over de gevolgen van zo'n val wil ik niet eens nadenken. De trap moest dus aangepakt worden om ervoor te

zorgen dat mijn ouders langer in hun huis kunnen blijven wonen. Hiervoor heb ik de hulp ingeschakeld van thyssenkrupp, een bekende fabrikant van trapliften. Een adviseur kwam vrijblijvend langs en heeft ons getoond hoe een Flow Swing traplift er in het huis komt uit te zien. Hij gaf ook aan welke subsidies er in onze regio beschikbaar zijn.

Flow Swing traplift

Deze traplift zorgt ervoor dat mijn ouders weer veilig naar boven kunnen. De stoel van de lift draait bovenaan de trap van het trappgat weg zodat ze veilig kunnen uitstappen. Daarnaast blijft de trap vrij beloopbaar, zodat wij ook veilig naar boven kunnen om voor mijn ouders

te zorgen. Het doet deugd om te zien dat ze nu weer volop kunnen genieten van hun eigen vertrouwde woning. Het is cliché, maar dit hadden we jaren eerder moeten doen.

€ 750 korting*!

In december ontvangt u € 750 korting bij aankoop van een Flow Swing traplift*. U krijgt bovendien een levenslange garantie op de traplift*. Dus waar wacht u nog op? Geïnteresseerd? Bel dan gratis naar

0800 26 100

of voer uw gegevens in op

tk-traplift.be

* Onder voorwaarden, zie tk-traplift.be

KAAT VAN OVERVELDT EN VICTOR VAN DRIESSCHE

“DANKZIJ MIJN GEBOORTEPLEK KREEG IK MEER KANSSEN”

Tekst MATTHIAS VAN MILDERS // Foto FRANÇOIS DE HEEL

Dat Leuven studenten ademt, is een open deur intrappen maar het klopt natuurlijk wel. Dat die studenten vooral bezig zijn met zo veel mogelijk feesten, is nog zo'n hardnekkig cliché. Maar dat is veel minder correct. Neem nu Kaat Van Overveldt (20) en Victor Van Driessche (22). Veel van hun vrije uren investeren ze als vrijwilligers bij YOUCA. Die organisatie heeft als missie jongeren samen te laten werken aan een duurzame en rechtvaardige samenleving.

Vijftienduizend schoolgaande jongeren doen elk jaar mee aan de *YOUCA Action Day*. Dat doen ze door die dag ergens te gaan werken. Hun loon houden ze niet voor zichzelf, maar schenken ze aan jongerenprojecten wereldwijd. De organisatie achter deze dag heet *YOUCA* en draait vooral op een groep enthousiaste vrijwilligers. Kaat en Victor zijn co-voorzitters van de organisatie. We treffen hen op Victors kot in de Leuvense Sint-Maartenstraat. Kaat studeert voor leerkracht lager onderwijs en historicus Victor doet er nog een jaar journalistiek bij. Bij *YOUCA* leerden ze elkaar kennen. “Ik kwam er terecht omdat ik in het nieuws zag hoe veel dingen mislopen”, blikt Kaat terug. “Dat vond ik enorm frustrerend, nu nog trouwens. En daarom wilde ik iets doen en iets kunnen betekenen.” Als co-voorzitters zitten Kaat en Victor in de raad van bestuur van hun organisatie. Zo gaan ze al op jonge leeftijd om met meerjarenplannen, personeelszaken en financiën. “Dat vind ik heel belangrijk”, zegt Victor. “Onderwijs is natuurlijk belangrijk, maar wat echt het verschil maakt als je gaat solliciteren, zijn je engagementen. Door alles wat ik bij *YOUCA* heb geleerd, heb ik het gevoel sterker te staan. Mijn ouders hebben me ook altijd gestimuleerd om me te engageren.”

Gsm, mooie kleren en sociale media

Elk jaar laat *YOUCA* enkele Vlaamse jongeren proeven van een internationale uitwisseling. Zo trok Kaat naar Brazilië en verbleef Victor in Israël en Palestina. Het doel: kennismaken met jongeren die projecten organiseren voor hun leeftijdsgenoten. Het zijn die projecten die worden gesteund tijdens de *YOUCA Action Day*. “Mij viel enorm op hoe jongeren aan de andere kant van de wereld met dezelfde dingen bezig zijn als jongeren hier”, blikt Victor terug. “Een gsm, uiterlijk en mooie kleren, sociale media. Hun leven lijkt veel meer op het onze dan veel mensen wel denken. En dat geldt ook voor hun emoties. Maar het verschil zit in de kansen die wij krijgen.” Kaat beaamt dat: “Dat ik hier geboren ben, bepaalt voor een groot deel de kansen die ik krijg, zonder dat ik er iets voor moet doen. Voor hen is dat anders, zij moeten er voor vechten.”

Leren relativeren

De reis die Victor op jonge leeftijd naar Israël en Palestina maakte, liet een diepe indruk na. “We waren er na de gevechten en de bombardementen van 2014 en kwamen er in een oorlogscontext terecht. Er is een specifiek beeld dat op mijn netvlies gebrand staat. Op een dag reden we

met de bus door de smalle straten van een Palestijns stadje. In een zijstraat zag ik Palestijnse kinderen stenen gooien naar Israëlische soldaten. Ik ving nog net een glimp op van een Israëlische soldaat die zijn geweer richtte en vuurde naar die kinderen, waarschijnlijk een traan-gasgranaat. Dat beeld is zo tekenend voor de situatie daar. Ik heb nog steeds contact met die Palestijnse jongeren, dat zijn vrienden geworden. Ze dromen van dezelfde dingen als wij, maar hebben de pech in zo'n gebied geboren te zijn. Dat heeft me wel geleerd veel meer te relativeren. Dat soort ervaringen maakt me een stuk rijper.” Het engagement bij *YOUCA* blijkt ook in Kaats leven een grote impact te hebben. “Ik verlegde er mijn grenzen, deed dingen waarvan ik dacht dat ik ze niet zou kunnen. Ik ben hier heel sterk veranderd. Vroeger was ik heel verlegen en durfde mensen niet snel aanspreken. Je karakter verander je natuurlijk niet volledig, maar nu neem ik veel meer initiatief. Doordat ik zo gesteund word, durf ik ook meer dingen, zoals een presentatie in een school gaan geven.”

Praten over voetbal

“Veel jongeren staan open voor andere culturen”, stelt Kaat vast, “maar ze blijven wel in wij-zij-termen denken. Dat vervaagt als je in con-

LANGS VLAAMSE WEGEN

tact komt met mensen uit andere culturen. Uitsluiting en racisme komen volgens mij vaak voort vanuit onwetendheid." Victor zit op dezelfde lijn: "Contact kan veel verschil maken. Praat met iemand en ga niet voort op wat je hoort vertellen. Dan kan je nog altijd je mening vormen. Daarom zetten we bij *YOUCA* zo sterk in op ontmoeting. We trekken elk jaar met jongeren uit het Zuiden naar heel wat Vlaamse en Brusselse scholen. Ze getuigen daar over de situatie in hun land, maar gaan ook in gesprek met de leerlingen van die scholen." Internationale contacten inspireren Victor, zoveel is duidelijk. "Ik deed een Erasmusjaar in Granada en hier op kot zitten ook veel internationale studenten. Ik doe graag een babbel met hen. Vaak begint dat

met een gesprek over voetbal, vooral bij jongens. Sport is immers universeel. Maar het is een opener om het ook over heel andere onderwerpen te hebben."

Sinterklaas en de eerste sneeuw

"Ik ben misschien een atypische student", bekent Kaat die thuis in Herent woont. "Een hele nacht fuiven is niet mijn ding. Maar ik hou wel van Leuven en ga hier graag iets drinken. Ik zit nu in mijn derde jaar als leerkracht lager onderwijs en ontdekte dat dit beroep echt is wat ik wil doen. Ik hou ervan om volledig mee te gaan in de leefwereld van kinderen. Ze hechten veel meer belang aan de kleine, fijne dingen van het leven, zoals de eerste sneeuw of

Sinterklaas. Het is ook een boeiende zoektocht om voor elk kind te zoeken wat de beste aanpak is." Terwijl Kaat dus thuis woont, zit Zelemnaar Victor al even op kot in Leuven. "Na vier jaar ken ik alle hoeken van de Oude Markt wel", zegt Victor. "Ik studeer nu in Brussel, maar mijn vriendin studeert hier. Daarom zit ik nog in Leuven op kot, maar ik wil in de toekomst graag in Brussel wonen. Ik vind dat een volwassen versie van Leuven. Mijn grote droom is om journalist te worden en dan is Brussel natuurlijk een ideale uitvalsbasis. Daar kan je elke dag nieuwe dingen ontdekken. Ik weet heel concreet wat ik wil doen in het leven, maar niet waar me dat gaat brengen. Informatie is cruciaal om je opinie te vormen. Daarom wil ik als journalist mensen die broodnodige info bezorgen. Dat wil ik doen op een manier die voor iedereen begrijpbaar is zodat mensen de verschillende perspectieven kunnen zien." Kaat pikt erop in: "Jij wil graag informatie brengen, als leerkracht wil ik kinderen leren omspringen met die informatie. Daarin vullen we elkaar aan. En ik vind net dat aspect heel interessant."

Praten met Phara

Het mag duidelijk zijn: *YOUCA* heeft deze twee jonge mensen enkele beklivende ervaringen gebracht. Dat illustreren ze op het einde van ons gesprek elk nog met een anekdote. "De band met de Brazilianen was heel sterk", vertelt Kaat. "Zo sterk dat ik deze zomer op eigen houtje ben teruggegaan. Het was heel boeiend om te zien waar ze nu staan in hun leven en ook om hun familie en leefomgeving beter te leren kennen. Ik denk dat die reis een mooi bewijs is van hoe sterk onze band is." Victor kon op een event van *YOUCA* praten met een van zijn grote voorbeelden. "Dankzij *YOUCA* heb ik Phara de Aguirre ontmoet. Ik heb een kwartiertje met haar gepraat en zij heeft me heel goede tips gegeven om mijn journalistendroom waar te maken. Sindsdien heb ik die braaf opgevolgd. (lacht) Later kwam ik haar nog eens tegen en heb ik haar bedankt." ◆

HORIZONTAAL

1 herfstbloem 5 graansoort 9 gehuwd (afk.) 12 getemd 14 sprookjesfiguur 15 land in Z.-Amerika 16 hartstochtelijk 17 hooghartige houding 19 opening in de muur 21 hen 22 en dergelijke 23 land in Azië 25 rustbank 27 al 29 bewoner van Saksen 31 elpee 33 astronomische eenheid 34 boom 35 vervoermiddel 37 stap 39 cent 40 samentrekking van het middenrif 41 op dit moment 42 diploma 43 dopingproduct (afk.) 45 paling 46 bij geen gehoor 47 ondernemingsraad 48 open plek in het ijs 49 westerlengte 50 drinkgerei 52 holte onder de arm 54 spoorstaaf 55 schrijfvloeistof 56 Frans lidwoord 57 betrekking 58 stijl 59 ondergeschikte rol 61 zwaarlijvig 63 loofboom 64 stadsdeel 65 modegek 67 alstublieft 68 interest 69 erg leuk 70 VS van Amerika 72 waagstuk 73 groet 74 interval 75 deel van het jaar.

VERTICAAL

2 plaats 3 grote hoeveelheid 4 emeritus 6 voltooid 7 hok met gaas 8 luisterrijk 9 met opgemaakt haar 10 Ierland 11 aanmoedigingskreet 13 of iets dergelijks 16 flink 17 plaats in de provincie Luik 18 gevaarlijke kans 20 zangnoot 23 zienswijze 24 mestvocht 26 plukje 28 Engelse adellijke titel 30 kilogram 32 controle op het gebruik van verdovende middelen 35 soort crème 36 ongeschonden 37 Aziat 38 transactie 40 vlaktemaat 42 kwaad 44 paardenkracht 45 deel van een tekst 46 voormalige Duitse hoofdstad 48 nogmaals 49 weegtoestel 51 grasachtige waterplant 53 modderachtig 54 rondhout 57 kleur 58 geboren 59 nagenoeg 60 voegwoord 62 familielid 64 drenkplaats voor paarden 66 uitroep ter aansporing 68 elektrisch geladen deeltje 71 argon 72 u (ouderwets).

1	2	3	4			5	6	7	8			9	10	11
	12					13		14				15		
16					17		18		19		20		21	
22				23			24		25		26			
27		28				29		30			31			32
			33			34					35			36
		37			38		39				40			41
42				43	44			45				46		
47			48				49			50	51			
52		53				54					55			
			56			57					58			
		59			60			61		62				63
64				65		66		67					68	
69					70		71					72		
73				74							75			

© DENKSPORT PUZZELBLADEN

32	45	41	53	65	69	63	20	5
----	----	----	----	----	----	----	----	---

Stuur je oplossing naar: OKRA-magazine, Kruiswoord DECEMBER 2018, PB 40, 1031 Brussel, voor 31 december 2018. De winnaars verschijnen in het maartnummer 2019. Voeg een postzegel van 0,87 euro toe (niet vastkleven).

		9		3	8	4		
4		8	2					
						6		8
				7	9	1		4
9	6	7						
						2		
		2		5		9	1	
7	9				6			
8							5	7

Alle cijfers van 1 tot en met 9 moeten een keer voorkomen in alle kolommen, in alle rijen en in elk van de 9 vierkantjes van 3 keer 3 vakjes.

Winnaars kruiswoordraadsel oktober 2018

Wint een overnachting in Nismes.

Jan Van Bavel uit Hoboken.

Wint een exemplaar van *De Blikman* van Sarah Winman.

Maria Brusten uit Heverlee, Marie-Christine Verstraete uit Heuvelland, M. Van Malderen uit Zemst, Willy Van der Biest uit Aalst.

Wint een exemplaar van *Begijnhoven? Eeuwenoud*. Eigentijds.

Michel Coussens uit Oostrozebeke, Robert Liesenborghs uit Heverlee.

Wint een exemplaar van *Hoe mijn vader werd verwerkt van Bart Meuleman*.

Willy Van Molle uit Liedekerke, Mariette De Cloedt uit Hemiksem, Gustaaf Bauwens uit Lochristi, Herman Vermoesen uit Aalst.

Wint een exemplaar van *De kleuren van het leven van Lorraine Fouchet*.

Jeannine Hauben uit Wellen, Christiane Rems uit Hechtel, August De Weyer uit Maasmechelen, Godelieve Preuveneers uit Brussel, Jo Van den Wyngaert uit Kapellen.

Wint een exemplaar van *Soul Classics* van Helmut Lotti.

Theo Vanvelthoven uit Lommel, Carla Gabriel uit Hasselt, Simone Deleersnijder uit Aartselaar, Liliane Pearce uit Deinze, Geert Foulon uit Aalbeke.

Z	I	E	Z	O		K	U	S		S	N	U	I	F								
E		M	E	D	I	O		P	R	A	A	T		A								
E	B		G	E	N	A		A	A	R	D		V	R								
L	I	R	E		B	L	I	N	D		A	S	L	A								
T	J	A			P	L	A	S	T	I	C		O	I	D							
					O	N	V	R	I	J		S	O	O	G	J	E					
					A	U	D	I	O		A	N	S		C	R	A	S	H			
					L					O	N	A	F		O	R	K	A		O		
					G	E	M	O	K		L	E	L		P	A	N	N	E			
						T	E	L	E	R		M		S	I	N	A	I				
						O	H	M			R	O	L	M	A	A	T		V	E	T	
						N	E	O	N		V	A	A	R	T		T	O	U	R		
						Z	R			A	S	E	M		G	A	G	E		W	O	
						I				I	S	E	R	E		O	N	E	E	R		E
						N	O	O	I	T		L	I	J	N		K	R	A	M	P	

Oplossing kruiswoordraadsel OKTOBER 2018

LEDENVOORDEEL

WIN GRATIS DUOTICKET

Maak kans op een van de **vijf gratis duotickets (waarde 18 euro)** voor de tentoonstelling *Porsche 70 years* in Brussel. Stuur deze bon **vóór 20 december 2018** naar *OKRA-magazine, Porsche*, PB 40, 1031 Brussel of mail naam en adres naar magazine@okra.be met als onderwerp 'Porsche'. Info zie bladzijde 42.

Naam en voornaam: .....

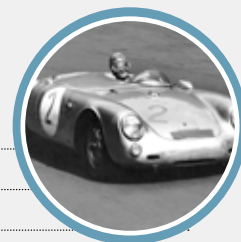
Straat en nr.: .....

Postnr.: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

E-mail: .....

WIN GRATIS DUOTICKET

Maak kans op een van de **vijf gratis duotickets** voor een voorstelling* van *Mannen in geel en groen* in Zonnebeke (17/01/19) of Liedekerke (26/04/19). Stuur deze bon **vóór 20 december 2018** naar *OKRA-magazine, Geel en groen*, PB 40, 1031 Brussel of mail naam, adres en voorkeurslocatie naar magazine@okra.be met als onderwerp 'Geel en groen'. Info zie bladzijde 42.

Naam en voornaam: .....

*Omcirkel je voorkeurslocatie.

Straat en nr.: .....

Postnr.: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

E-mail: .....

WIN GRATIS DUOTICKET

Maak kans op een van de **tien gratis duotickets** voor een voorstelling van de film *De collega's 2.0* in een bioscoop naar keuze. Stuur deze bon **vóór 10 december 2018** naar *OKRA-magazine, Collega's*, PB 40, 1031 Brussel of mail naam en adres naar magazine@okra.be met als onderwerp 'Collega's'. Info zie bladzijde 43.

Naam en voornaam: .....

Straat en nr.: .....

Postnr.: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

E-mail: .....

WIN GRATIS DUOTICKET

Maak kans op een van de **twee gratis duotickets (waarde 98 euro)** voor *The Christmas Show* in Antwerpen. Stuur deze bon **vóór 10 december 2018** naar *OKRA-magazine, Christmas*, PB 40, 1031 Brussel of mail naam en adres naar magazine@okra.be met als onderwerp 'Christmas'. Info zie bladzijde 43.

Naam en voornaam: .....

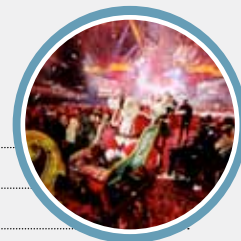
Straat en nr.: .....

Postnr.: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

E-mail: .....

Wie deelneemt geeft de toestemming dat zijn of haar persoonsgegevens kunnen worden doorgegeven aan de betrokken partner als hij of zij tot de winnaars behoort. De gegevens worden in dat geval enkel en alleen gebruikt om de tickets over te maken.

KORTING

SPECIAAL AANBOD VOOR OKRA-LEDEN!

Verblijf met ontbijt in hotel 't Voorhuys in Emmeloord (Flevoland)

- ✓ 1x overnachten
- ✓ 1x uitgebreid ontbijtbuffet
- ✓ gratis fles wijn op de kamer
- ✓ 10% korting op het diner
- ✓ gratis parkeren
- ✓ gratis wifi

NU VOOR

€ 78

VOOR TWEE PERSONEN

i.p.v € 104*

*Vermeld bij reservatie dat je lid bent van OKRA en toon je lidkaart bij aankomst.

Welkom in het land van de zon. Maar ook het land met een rijke geschiedenis, fantastische historische gebouwen, paradijselijke stranden én een bruisend nachtleven. Bovendien is Valletta, de hoofdstad van Malta, uitgeroepen tot Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. Zowel in de zomer als in de winter is dit eiland een ideale vakantiebestemming.

De warmbloedige charme van Malta

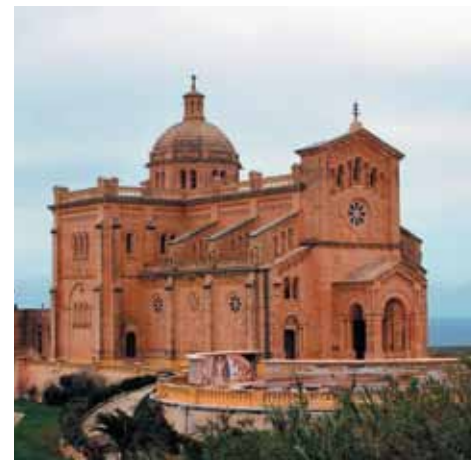
Tijdens de zomermaanden is Malta een absolute must see. Je wordt omringd door een oase van groen, landelijkheid en rust. Het eiland is bekend om haar spectaculaire baaien, appelblauwzeegroene waters, grotten en kliffen. Daarnaast biedt Malta een rijke cultuur. De talrijke historische gebouwen en monumenten verklappen de boeiende geschiedenis van dit land. Je kan er genieten van musea, tentoonstellingen en stadswandelingen. Er zijn 101 activiteiten voor kinderen. Zowel de kleine als de grote deugnieten zullen zich geen moment vervelen. Je kan er talrijke sporten uitoefenen, met of zonder adrenaline. Rotsklimmen, caving, paragliding, golf, tennis, paardrijden, wandelen, fietsen, zeilen, ... Het kan allemaal. Of beleef een offroad avontuur tijdens een jeepsafari. En geniet van de prachtige vergezichten en onstuimige golven. Wist je trouwens dat Malta tot de top 3 behoort van 's werelds mooiste duikbestemmingen? Het helderblauwe water rondom Blue Grotto en The Blue Lagoon is een paradijs voor

fanatieke duikers. Ga al duikend op zoek naar vreemde zeebewoners of ontdek al snorkelend de schatten van de mysterieuze onderwaterwereld.

De perfecte winterbreak

In Malta zakken de temperaturen zelden onder de 15°C. Hierdoor is het er zelfs in de winter aangenaam vertoeven. Een pina colada drinken op een gezellig terrasje in januari? Dat kan perfect. Zet zeker de trappen van Bar Bridge, Liesse en Il-Belt Valletta op je checklist. Dankzij het heerlijke, zonnige klimaat staan de planten er het hele jaar door in bloei. Dat zie je onmiddellijk op de Upper Barrakka Gardens en Triq Sant' Orsla bijvoorbeeld. Ontdek de talrijke ruïnes en megalithische tempels die het eiland te bieden heeft. Ook de zee is het hele jaar door warm. Je kan er tot 30 meter onder water kijken. Heb je geen duikbrevet? Dan kom je met een duikbril, snorkel en flippers ook al een heel eind! Bovendien kan je deelnemen aan heel wat leuke indooractiviteiten. Ga eens een avondje bowlen, snookeren, karten of fitnesssen. Of geniet van een cruise door de haven. In oktober kan je naar de spannende Middle Sea Race kijken.

Ten slotte is Malta ook het meest holebi- en transgender vriendelijke land. Als je het daar al niet warm van krijgt!

Wij gunnen haar een wereld zonder kanker

Wij geloven dat morgen beter wordt. Dat steeds meer mensen kanker zullen overleven. Tot op een dag niemand het meer van kanker verliest. Daar kunt u nu al aan bijdragen door Kom op tegen Kanker op te nemen in uw testament. Uw legaat wordt gebruikt voor kankeronderzoek én voor betere zorg aan kankerpatiënten en hun omgeving. Lees meer, vraag nu de gratis brochure "Morgen wordt beter" aan. Dat kan met de antwoordstrook of via de website: komoptegenkanker.be/nalaten

Ja, ik ontvang graag de gratis informatiebrochure "Morgen wordt beter"

De heer Mevrouw

Voornaam

Naam

Straat

Nummer

Bus

Postcode

Gemeente

Stuur de ingevulde antwoordstrook in een gefrankeerde enveloppe naar: Kom op tegen Kanker, Koningsstraat 217, 1210 Brussel. Of contacteer ons via legaten@komoptegenkanker.be of op 02 227 69 69.